

7md

2014 m. balandžio 18 d., penktadienis

Nr. 15 (1076) | Kaina 2,50 Lt

D a i l ė | M u z i k a | T e a t r a s | F o t o g r a f i j a | K i n a s

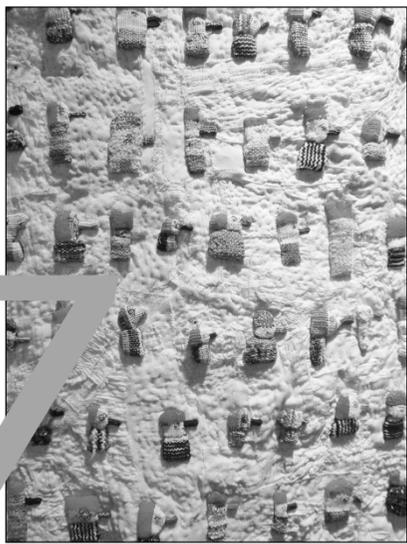
Sveiki sulaukę šventų Velykų!

2

Prasidėjo „Sugrįžimų“ festivalis

5

Testas fotografijos laukui

Jurgos Šarapovas paroda „Dubens dugnas“

Brangūs skaitytojai,

Sulaukus Lietuvos kultūros tarybos kultūros ir meno projektų konkurso rezultatų, dabar labiau nei bet kada mums svarbi Jūsų parama. Skirdami 2 proc. pajamų mokesčio, Jūs tiesiogiai prisidedate prie „7 meno dienų“ išgyvenimo.

Pildydami Valstybinės mokesčių inspekcijos formą FR0512, nurodykite VŠĮ „7 meno dienos“ įmonės kodą 302725178.

Reikalingą formą galima užpildyti internete, Mokesčių inspekcijos tinklalapyje www.vmi.lt (nuorodoje „Formos“ įrašykite FR0512 ir užpildykite PDF formato blanką).

Dėkojame visiems, praėjusiais ir ankstesniais metais mus palaikiusiems.

M. ALEKSO NUOTR.

Skrydis Sevilija–San Fransiskas–Vilnius

Gioacchino Rossini „Sevilijos kirpėjo“ premjera Nacionaliniame operos ir baletų teatre

Živilė Ramoškaitė

Tris vakarus iš eilės, balandžio 11, 12, ir 13 d., pilnutėlėje Lietuvos nacionalinio operos ir baletų teatro salėje aidėjo karšti plojimai ir pritarimo šūksniai. Jie prapliupdavo muzikai dar tebeskambant, mat scenoje, šventišku fejerverkų fone, išnirdavo ryškiai apšviestas tvinkantis raudonas automobilis, į kurį sėdavo tik ką su Rozina susituokęs grafas Almaviva. Štai suburzgia įjungiamas motoras ir laimingi jaunavedžiai miniai džiūgaujant išrieda kelionėn „į pasaulio kraštą“. Kuo ne smagus holivudiškų filmų *happy endas*?!
Manychiau, operos režisierius tokį, o ne kitokį finalą sukūrė ironizuodamas šių dienų masinį skonį, šiaip jau dažniausiai tapatinamą su amerikietiška masine kultūra, bet dabar apėmusį Europą ir kone visą pasaulį. Mes taip pat nesame jokia

išimtis, kad ir kaip pūstumėmės. Apie tai byloja klestintys kičiniai renginiai įvairiose salėse ir per TV kanalus.

Naujasis Gioacchino Rossini „Sevilijos kirpėjo“ pastatymas yra LNOBT ir San Fransisko operos koprodukcija, jo premjera pirmą kartą įvyko San Fransiske praėjusių metų lapkritį. Tokia kooperacija jau ne pirmoji mūsų teatre (priminsiu kad ir nepamirštamą „Madam Butterfly“ arba šiuolaikinę operą „Meilė ir kiti demonai“), ji naudinga menine prasme, bet svarbiausia, sumažina pastatymo išlaidas, o juk teatrui nuolat stinga lėšų. Minėtas raudonasis jaguaras – ko gero, vienintelis „lietuviškas“ rekvizito elementas (išsinuomotas iš vienos pasauliosios firmos), visa kita, net žirkklės, kuriomis manipuluoja Rozina, atvežta iš San Fransisko. Beje, automobilio markę išsiaiškinau

jau rašydama šį tekstą, spektaklių metu bent trys greta sėdėję solidūs vyriškiai sakėsi negalintys man jos įvardyti...

Spektaklį kūrė tarptautinė komanda, daugiausia ispanų menininkai: režisierius Emilio Sagi, režisierė statytoja ir choreografė Nuria Castejon, scenografas Llorenças Corbella, kostimų dailininkė Pepa Ojanguren. Amerikiečio Erico Watkinso sukurtą apšvietimą Vilniuje įgyvendino jo kolega Gary Markaris. Spektaklio muzikos vadovas ir dirigentas – Julius Geniušas, dirigentas – Alexis Soriano (Ispanija), choro meno vadovas – Česlovas Radžiūnas.

Režisieriui atstovavusi ir jo sumanyta Vilniuje įgyvendinusi Nuria Castejon su Sagi statė ne vieną spektaklį. Jie abu yra darbavęsi ir

NUKELTA | 3 PSL.

Muzikinės sugrįžtančiųjų dovanos

Prasidėjo XVI tarptautinis muzikos festivalis „Sugrįžimai“

Aldona Eleonora Radvilaitė

Balandžio 10 d. Vilniuje, Taikomosios dailės muziejuje, išpūdingu koncertu prasidėjo XVI tarptautinis muzikos festivalis „Sugrįžimai“. Kaip visada darnus, šaunus Lietuvos muzikų rėmimo fondo, vadovaujamo energingosios Liucijos Stulgienės, kolektyvas subėgė šiuo renginiu taip sudominti klausytojus, jog erdvoje salėje vos sutilpo įvairi publika. Koncerte savo pasiekimus demonstravo du talentingi, visais atžvilgiais skirtingi jaunuoliai, studijuojantys Šiaurės Karališkajame muzikos koledže Mančesteryje (Didžioji Britanija).

Pianistas Ugnius Pauliukonis (gimė 1991 m., baigęs Širvintų muzikos mokyklą mokėsi M.K. Čiurlionio menų mokykloje Donaldo Račio klasėje, o Mančesteryje – prof. Grahamo Scotto klasėje) solo prasingai ir įtaigiai atliko Frydryko Chopino Polonezą-fantaziją As-dur, op. 61, Claude'o Debussy pjeses „Atspindžiai vandenyje“, „Dedikacija Rameau“, „Judėjimas“ iš ciklo „Paveikslai“ („Images“) bei Stasio Vainiūno tris Nuotakas iš

Ugnius Pauliukonis, Algirdas Matonis

ciklo „Aštuonios nuotakas“, op. 43, bei „Pakalnutės žydi“ iš siuitos „Gimtinės pievos“, op. 31. Be to, jismeisteriškai ir nuotaikingai talkino euphoniumu koncertavusiam Algirdui Matoniui (iš Druskininkų, dabar studijuojančiam žinomo eupfonininko Steveno Meado klasėje). Kažin ar kam Lietuvoje teko girdėti šiuo instrumentu atliekamą virtuoziškus, ryškiai iliustratyvius tarsi pramoginius kūrinius. Eufoniumas – tai baritoninė tūbos atmaina, išstobulinta Ferdinando Sommerio Veimare 1843 metais, simfoniniame orkestre kartais pa-

keičianti tūbą (pvz., Igorio Stravinskio „Petruškoje“). Richardas Straussas specialiai šiam instrumentui sukūrė solo partiją simfoninėje poemoje „Don Kichotas“ (1897).

Šį vakarą Algirdas Matonis džiugino klausytojus visu pluoštu smagiai skambančių stambios formos virtuoziškus kūrinių, jais atlikėjas pradėjo ir užbaigė koncertą. Tai – Arthuro Butterwortho Partita, op. 89 (Preludus, *Capriccio*, Sarabanda, *Scherzo*), aranžuoti euphoniumui ir fortepijonui orkestriniai kūriniai: efektų pripildytas Karlo Jenkinso

Koncertas euphoniumui („Žonglierius“, „Romansas“, „Troika“), Davido Gillinghamo „Vintage“ ir koncerto pabaigoje ryškiai ir virtuoziškai skambėjusi Andy Scotto Koncerto III dalis („Drakono guolis“), kurioje prie šių dviejų atlikėjų dar prisijungė Mindaugas Stundžia su keliais mušamaisiais įtaisais (barškaliukais, dviem afrikietiškais būgneliais, tilindžiojančiais vamzdeliais). Pianistui Ugniui Pauliukoniui teko sudėtingi virtuoziški, ritmiškai standūs akompanimentai, užpildantys ilgai tęsiamas pūtikos natas, rungtniaujančias su solistu virtuoziškuose epizoduose. Nuostabą kėlė A. Matonio išvermė, optimizmas, sugebėjimas tarsi be pastangų meistriškai „blizginti“ efektus ir greitus pasažus, nuotaikingai atlikti ilgų natų sales. Visuose kūriniuose vyravo greiti tempai su nedideliais kontrastingais intarpais. Palinkėjime šiam virtuoziui sėkmingai pasirodyti prestižiniame Erno Kellerso festivalyje Sidnėjūje (Australija), į kurį Algirdas pakviestas groti solo kaip Fodensso konkurso (2013) nugalėtojas ir Didžiosios Britanijos atstovas.

Abu šio vakaro artistai daug kon-

certuoja, yra dalyvavę daugelyje konkursų ir tapę nugalėtojais. Ugniaus Pauliukonio biografijoje svarbus 2012 m. Gladys Brant tarptautinis pianistų konkursas Birminghame. Ugnius – vienintelis studentas, pelnęs aukso medalį šiame Mančesteryje koledžo organizuotame konkurse. Ne veltui šis talentingas pianistas taip aukštai vertinamas. Šio vakaro savo programoje jis atsiskleidė kaip brandus, rimtas profesionalas. Pagarbą kėlė nepaprastas jo susikauptimas, paisymas kompozitorių valios, puiki profesinė mokykla – tikslus frazavimas, aiški kūrinių architektūra, visada ypač ryški ir įprasminanti pagrindinė kūrinių kulminacija, preciziška grojimo technika, sugebėjimas kokybiškai formuoti garsą, grojant net senu šios salės fortepijonu „Petrof“, puikus ritmo pojūtis. Pianistas savo dėmesio koncentracija, įtaigumu vedė publiką jo valia perteikiamų muzikos vaizdinių keliais. Artimiausiuose Ugniaus planuose – koncertai Latvijoje ir Estijoje. Baigęs studijas Mančesteryje jis ketina tobulinti savo meistriškumą JAV. Geriausios sėkmės, svajonių išsipildymo.

Supynė „Liepos“ žiedų vainiką

„Liepų“ choro 25-mečio koncertas

Lina Dumbliauskaitė-Jukonienė

Balandžio 5 d. VU Didžiojoje auloje įvyko neeilinis jubiliejinis Vilniaus kultūros centro moterų choro „Liepos“ renginys „Supynė „Liepos“ žiedų vainiką“. Savo jubiliejiniame renginyje „Liepos“ (meno vadovė ir dirigentė Audronė Steponavičiūtė-Zupkauskienė, koncertmeisterė Loretą Kuliešiuviene) pasirinko originalią formą su spalvingu turiniu. Renginio originalumą greičiausiai lėmė dvigubas „Liepų“ choro jubiliejus: 50 metų „Liepaitėms“ ir 25 „Liepoms“. Dabartinės „Liepos“ yra pirmosios „Liepaičių“ vaikų choro studijos, susikūrusios prieš 50 metų, dainininkės. Nenutraukusios ryšių su daina, jau dvidešimt penkerius metus buvusios „Liepaitės“ sėkmingai dainuoja moterų chore.

„Liepos“ supynė išties spalvingą dainų vainiką, pakviesdamos į savo šventę dainos draugus. Jubiliejiniame koncerte dalyvavo dešimt chorų: penki moterų ir penki vyrų. Moterų chorams atstovavo jubiliatės, „Aidas“ (vadovė Lina Mačiulienė), „Eglė“ (vadovė Stasė Žaltauskaitė-Mačiulienė), Kauno „Indraja“ (vadovė Zinaida Gerasina) ir Kretingos „Svaja“ (vadovas Aloyzas Žilys). Vyrų chorų pulką sudarė „Aidas“ (vadovas Tadas Šumskas), „Ažuoliukas“ (vadovas Vytautas Miškinis), „Sakalas“ (vadovas Romas Makarevičius), „Varpas“ (vadovas Jurijus Kalcas) ir Kretingos „Žilvinas“ (vadovas Aloyzas Žilys).

Koncerto pradžioje „Liepoms“ jautriai bei šiltai padainavus Zigmonto Venkaus originaliai harmonizuotą lietuvių liaudies dainą „Ant aukšto kalnelio“, scena buvo patikėta koncerto svečiams, kurie dainavo po du kūrinius. O „Liepos“ gražiai atliko „dekoracijos“ vaidmenį, susėdusios abiejose scenos pusėse ir pritarė savo svečių dainuotiesiems kūriniams. Šalia savos programos kiekvienas choro dirigentas buvo pagerbtas dirigavimu jungtiniam chorui.

Svečių pasirodymą pradėjo Lietuvos kariuomenės Vilniaus įgulos karininkų ramovės vyrų choras „Aidas“. Pakiliai ir vyriškai energingai nuskambėjo Jurgio Karnavičiaus Jauonojo bajoro daina iš operos „Gražina“, aranžuota T. Šumsko (Kazio Inčičius ž.). Šį kūrinių pakeitė jautri bei nuoširdi Edvardo Venkaus daina „Lietuvėli, kareivėli“, taip pat aranžuota T. Šumsko (Augustino Rakausko ž.). Tėnka pripažinti, kad „Aido“ vyrai (dirigentas Vilius Grušnius, koncertmeisterė Daiva Genaitytė), nors ir garbaus amžiaus, nepraradę geros vokalinės formos ir noro dainuoti. Jungtiniam chorui T. Šumskas nuotaikingai padirigavo Liongino Abariaus harmonizuotą lietuvių liaudies dainą „Augo bernelis“.

„Aido“ vyrus scenoje pakeitė moterų choras „Eglė“ (dirigentas Giedrius Pavilionis, koncertmeisterė Milana Dunauskaitė). Moterys padainavo Leonido Abario „Atnešu rūtus šaką“ ir Ilze Arne „Viva la Musical“.

Choro vadovė S. Žaltauskaitė-Mačiulienė jungtiniam chorui dirigavo Juozo Tallat-Kelpšos harmonizuotą lietuvių liaudies dainą „Tris dienas“.

„Eglės“ moteris scenoje pakeitė „Ažuoliuko“ vyrai. Koncertui dirigavo Linas Balandis (koncertmeisterė Loretą Kuliešiuviene). Ažuoliukai pasirodė su V. Miškinio cikliniu kūriniu „Tys žvilgsniai į Dievo Motiną“. Choras pateisino savo garbingą vardą, tik dar turėtume palaukti, kol jų balsai galutinai suvyriškės.

Atėjo eilė ir Kauno „Indrajos“ moterų chorui (koncertmeisterė Indrė Grušėlionytė). Kaunietės padainavo Donald Moore'o „Simply Alleluia“ (Williamo Boyce'o kanoanas) ir Andrew Lloyd Webberio „Memory“. Nuoširdus choro dainavimas nepaliko abejingų. Itin jautriai ir patyrusios dirigentės ranka Z. Gerasina vedė jungtinį chorą su Kazimiero Viktoro Banaičio harmonizuota lietuvių liaudies daina „Už jūrų marių“.

Po Kauno moterų kontrastingai suskambėjo „Varpas“ vyrai. Jie padainavo Rimvydo Žigaičio įdomiai išplėtotą lietuvių liaudies dainą „Išjojo, jojo“ ir Leonido Abario *Sanctus* iš Trumpųjų mišių Nr. 25. Dabartinės choro dirigento J. Kalco interpretacijos pasižymi tiksliais kūrinių teksto perteikimu. Visi dainininkai ir svečiai nuotaikingai „užplėšė“ J. Kalco diriguojamą Antano Budriūno harmonizuotą „Šienapjūtės dainą“.

Toliau scenoje matėme Vilniaus mokytojų namų moterų chorą „Aidas“ (dirigentė Asta Balnionytė, koncertmeisterė Kotryna Gediminaitė). Jos padainavo Karlo Jenkinso „Adiemus“ iš „Songs of Sanctuary“ ir afrikiečių dainą „I Pharadisi“.

Paskui į sceną šventiškai pasipuošę išėjo svečiai iš Kretingos – rajono kultūros centro moterų choras „Svaja“ ir vyrų choras „Žilvinas“ (chormeisterė Lina Žilytė-Ganusauskienė). Moterų choras nuotaikingai padainavo Jono Tamulionio harmonizuotą lietuvių liaudies dainą „Šarkela varnela“, vyrų choras – Aloyzo Žilio „Gera“ (lietuvių liaudies ž.) ir abu A. Žilio vadovaujami chorai pakiliai „sutraukė“ A. Žilio dainą „O man gerai“ (Aušros Zulumskytės ž.). Šie kolektyvai verti gerų žodžių jau vien dėl to, kad nepabijoję lygiuotis į seniai žinomus Lietuvos choros. Beje, dėl vokalinės kultūros ir interpretacinio išradinimo jiems nėra ko prikišti. Intonacija tiksli, vokalas švarus ir bendras skambėjimas atitinka muzikos turinį. Jungtiniam chorui A. Žilys nuotaikingai padirigavo Algimanto Raudonikio dainą „Jūra“ (Vytauto Bložės ž.).

Jubiliejinį koncertą užbaigė vyrų choras „Sakalas“ (chormeisteris Jonas Motiejūnas, koncertmeisterė Jolanta Patamsienė). Šis choras padainavo Vytauto Juozapaičio harmonizuotą lietuvių liaudies dainą „Kad aš jočiau“ ir Algimanto Raudonikio „Vien tik tango“ (Broniaus

Mackevičiaus ir Vytauto Bložės ž.). Jų pasirodymas paliko gerą įspūdį.

Derėtų paminėti, jog A. Steponavičiūtė-Zupkauskienė yra mokytoja ekspertė, dirbanti pedagoginį darbą Vilniaus chorinio dainavimo mokykloje „Liepaitės“. Šalia kitų disciplinų, mokytoja suteikia choro dirigavimo pagrindus mokinėms, svajojančioms pasirinkti choro dirigentės profesiją. Tad šiame iškilmingame renginyje mokytoja suteikė galimybę pasirodyti ir savo mokiniui. Dvyliktokė Dalia Krpavickaitė kultūringai padirigavo Gedimino Kalino harmonizuotą lietuvių liaudies dainą „Tytuk vakars“.

Jubiliejinį koncertą vainikavo jungtinio choro padainuota Juozo Gudavičiaus daina „Kur giria žaliuoja“ (Ksavero Sakalausko-Vanagėlio ž.), kurią po posmelį dirigavo visi dalyvavusių chorų dirigantai, o tarp jų – ir dainų švenčių patriarchas Lionginas Abarius.

Koncertą nuotaikingai, sykiomis rimtai, sykiomis su humoru vedė Miglė Greičiuviene ir Audronė Steponavičiūtė-Zupkauskienė.

Teke girdėti dzūkės močiutės nuostabų pasakymą: „Daina in Dangų kopia, paskui savi žmogų veda“. Nuoširdžiai linkiu visiems dainos mylėtojams ir jų vadovams, dalyvavusiems „Liepų“ jubiliejiniame koncerte, neprarandant entuziazmo ir kūrybinės ugnelės *kopti in Dangų* paskui savo dainą. Ir dar ne vieną kartą *susibėgti po gaudžiančią liepą*.

Skrydis Sevilija–San Fransiskas–Vilnius

ATKELTA IŠ 1 PSL.

Vilniuje, kai prieš keletą metų kūrė „Figaro vedybas“. „Sevilijos kirpėjo“ statytojų svarbiausias siekis, pasak Castejon, parodyti Seviliją, šio miesto gyvenimą, kur žmonės džiaugiasi, šypsosi, linksmynasi, šoka, geria vyną *etc.* Scenovaizdyje dominuoja būdingos Andalūzijos regiono, kuriam priklauso Sevilija, spalvos – mėlynas dangus, balti namai su dekoratyvinėmis metalo grotelėmis ant langų ir balkonų, ryškių spalvų gėlynai ir šilta geltona gausių atspalvių šviesa. (Nuostabi ta Sevilija, ypač jos katedra, kurios mažytį bokšto – Giraldo – maketą, gėrimo pardavėjo scenelėje nešiojamą ant kupros, subtiliai parodė statytojai.)

Besirenkančią į salę publiką pasitikusioje atviroje tamsioje scenoje, pirmame plane, išvystame Rossini biustą. Suskambus operos uvertiūrai kyla mėnulis, linksma grupelė miestelėnų garbina kompozitorių, sustoja rateliu aplink jo biustą. Ryškėjanti šviesa apšviečia įstrižą pakylą (pamažu nutraukiama tamsi ją dengusi skraistė) ir tarsi iš nieko ima rastis namai, aikštė, kurioje smagiai šokamas flamenkas. Šokėjų temperamentas ryškėja kartu su muzikoje augančiu Rossini mėgstamu *crescendo*, kol pripuolę prie paminklo jie ima emociškai jį glostyti ir galiausiai su paskutiniais uvertiūros garsais išsineša... Įvaizdinti operų uvertiūras dabar imasi daugelis režisierių, tačiau pagal Rossini muziką šokti flamenką – ištis drąsus Sagi sumanymas. Gal kam nors jis atrodė avantiūristiškas, bet manęs visai nesuerzino, priėmiau be menkiausio pasipriešinimo. Mano galva, pažįstama „iki skausmo“ Rossini muzika dėl to nė kiek nenukentėjo, gal net atvirkščiai, įgavo ypatingo veržlumo ir naujų emocijų raiškos akcentų.

Spektaklio scenografija – abstrakti ir racionali. Joje nėra konkretesnė epochą atskleidžiančių detalių ar realistiškų patalpų, įprastų senuose mūsų teatro pastatymuose. Būtent apie tai greta muzikos atlikimo daugiausia diskutuota su ankstesnių pastatymų liudininkais. Jie (ir žiūrovai, ir ypač muzikantai) paprastai būna kritiški pokyčiams. „Šią operą rengėme su maestro Jonu Aleksa...“, – frazė, nuo kurios prasideda pašnekesys. Bet ką daryti, kad du kartus į tą pačią upę neįbrisi, kad iškeliausiųjų į amžinybę neprikelsi, kad Rimą Geniušą, Joną Aleksą ir kitus keičia naujų kartų dirigentai. Beje, šio „Sevilijos kirpėjo“ muzikos vadovas Julius Geniušas – pirmojo sūnus, gerai menantis tėvo darbą, o antrojo – mokinys...

Grįžtant prie scenografijos: įstrižai padalintoje scenoje susidaro dvi erdvės su skirtingomis funkcijomis. Vienoje – ant šiek tiek kylančios platformos matome miesto namų fasadus, paskui ši erdvė tampa kambariais Bartolo namo viduje. Kairioji scenos dalis – tarsi papildoma veiksmo erdvė, panaudojama labai skirtingai: joje prie fortepijono vyksta Rozinos muzikos pamoka, čia siau-

tėja audra su stambiais lietaus lašais, pro čia įeina ir išcina choras, šokėjų grupė ir kai kurie veikėjai, nesyk tiesiog išsiropščiantys iš po platformos tarsi „iš po žemių“. Šis „landžiojimas“, nors retkarčiais ir labai juokingas (ypač kai iš ten išlenda Don Bazilijus), man liko didžiausia mįslė per visus tris matytus premjerinius spektaklius.

Veikėjų tarpusavio santykiai išreikšti judriomis scenelėmis, gausia gestų ir kūno kalba, flamenko plastikos elementais, padėjo atskleisti operos *buffa* charakterius. Tačiau ar kai kurie artistai nepersistengė? Mano galva, gerokai pervaidino Liudas Mikalauskas (publika, gerai pažįstanti solistą iš TV, jam entuziastingai plojo), Bartolą traktavęs kaip grubų puskvailį iš liaudies teatro. Nemanau, kad tokį Bartolą išvaizdavo režisierius, pats į Vilnių neatvykęs, savo darbo įgyvendinimą patikėjęs Nuriui Castejon. Tarnaitė Berta, komiškai pypkiavusi ir žvilgčiojusi iš balkono, kitose scenose piktnaudžiavo gestikuliacija ir tai trukdė išgirsti rečituojamas frazes. Kai kurie solistai dar gerokai susikaustę arba vaidina ne visai tą personažą. Julijos Stupnianek Rozina primena „Bohemos“ Miuzetę, Liudo Norvaišo Don Bazilijus – greičiau padorus negu šmeižikas ir gobšus intrigantas... Bene tiksliausiai vaidybinės užduotis atliko Joana Gedmintaitė, jai nestigo reikiamo humoro ir žaismės. Roziną ji kuria pirmąsyk, tačiau solistės vaidmenų kraityje esama stilistiškai gana artimų personažų, tokių kaip Adina ar Siuzana, už kurios sėkmingą atlikimą ji pelnė „Operos švyturį“.

Tačiau pažvelkime į muzikinę operos interpretaciją, juk ji, kad ir ką kalbėtum, yra svarbiausia. Trys premjeriniai spektakliai muzikiniu požiūriu gana ryškiai skyrėsi. Pirmąjį ir trečiąjį vakarą dirigavo Julius Geniušas, pagrindiniai atlikėjai beveik visi kartojosi: Tomas Pavilionis (Grafas Almaviva), trečią vakarą šią

Tomas Pavilionis (Grafas Almaviva), Joana Gedmintaitė (Rozina), Liudas Mikalauskas (Daktaras Bartolas)

M. ALEKŠOS NUOTRAUKOS

partiją dainavo Mindaugas Jankauskas, svečias iš Rusijos Pavelas Jankovskis (Figaras), Joana Gedmintaitė (Rozina), Liudas Mikalauskas (Daktaras Bartolas), Egidijus Dauskurdis (Don Bazilijus), Laima Jonutytė (Berta), Tomas Tuskenis (Fiorelas), Ignas Misiūra (Seržantas).

Pirmosios premjeros metu didesnių klaidų nepastebėjau, vis dėlto įtampa ir jaudulys jautėsi, dainininkų soliniai numeriai ir ypač rečitatyvai neskriejo taip lengvai ir natūraliai, kaip turėtų. Jei visai nepažinčiau šio teatro, būčiau atvykusi iš svetur, pasakyčiau trumpai: susirūpinkite dainavimo technika, ypač smulkiąja. Smuikininkas, gerai neįvaldęs visų štrichų ir pirštų technikos, nesima scenoje groti Paganini kapričių, nes gali būti paprasčiausiai nušvilptas.

Rečitatyvai (*recitativo secco*) sunkokai sekė visiems, neaiškios muzikinės ir prasminės jų atramos trukdė artikuliuoti formą, nepadėjo ir gana padrikas pritarimas fortepijono arba klavesino. Beje, daug kam iš sutiktų muzikantų kilo klausimas, kodėl apskritai grojama fortepijono. (J. Geniušas yra sakęs, kad pats Rossini yra leidęs rečitaty-

vams akompanuoti ir vienu, ir kitu instrumentu.)

Joana Gedmintaitė dainavo sopraninį koloratūrinį variantą ir gana sėkmingai su juo susidorėjo. Raiškiai suskambėjo jos atliekama populiarioji kavatina „Una voce poco fa“. Solistė būtina išskirtinai pagirti, juk tai pirmasis visai naujas jos vaidmuo po motinystės atostogų. Vis dėlto jai, kaip vienai pagrindinių Nacionalinio teatro solisčių, linkiu šią sunkią partiją taip nušlifuoti, kad neliktų nė vienos netikslios gaidelės. Grafą kūręs Tomas Pavilionis vietomis džiugino gražiu dainavimu, ypač lyrinuose epizoduose, kaip antai pirmo veiksmo kavatinoje „Ecco ridente in cielo“ (aukštoji do ilgainiui tikrai suskambės!), bet kai kam – ypač toms nelemtomis gamtoms, *arpepeggio* ir kitoms puošmenoms – lengvumo stinga. Jaunas solistas turi visas galimybes tobulinti partiją, o mokyti dabar tikrai yra iš ko – pilnas internetas Diego Floreso ir kitų rosinistų įrašų. Apie Liudo Mikalausko Bartolo vaidmenį minėjau, pridurčiau, kad savo ariją „A un dottor della mia sorte“ jis padainavo išraiškiai ir pagaliau išsitiesęs, nes beveik per visą spektaklį

Bartolą vaidavo kaip susirietusį atkištu užpakaliu senuką. Figaras (P. Jankovskis) pirmajame spektaklyje taip pat buvo įsitempęs, tad jo garsioji arija nesuskambėjo natūraliai. Užtat trečiąjį vakarą jis atsipalaidavo, tiksliai dainavo ir gana raiškiai artikuliuavo rečitatyvus. Vienas komiškiausių personažų per premjerą man pasirodė E. Dauskurdžio Don Bazilijus. Šis vaidmuo jam prilipo kaip marškiniai prie kūno! Populiarioji arija apie šmeižtą taip pat gerai suskambėjo. Šią ariją antrą vakarą labai raiškiai padainavo Liudas Norvaišas.

Orkestras, diriguojamas J. Geniušo, be pricikaitų pagrojo uvertiūrą, muzika pulsavo gyvybingai ir stilingai. Tiksliai grojo visos orkestro grupės. Kaip nepagirti obojau puikiai atliktos G-dur temos, darnaus smuikų *spiccato* (e-moll tema), harmoningų *tutti*, gerai pasirinkto tempo ir uvertiūros pabaigoje įsisiautisio *crescendo*. Apskritai visą operą orkestras grojo tiksliai ir preciziškai, darniai pritarė solistams, efektingai, vaizdingai atliko instrumentinę audros sceną. Labai stabiliai visus tris vakarus dainavo choras, sužavėjęs išlygintais dinamiškai paslinkiais vyrų balsais, puikiai derėjusiais su solistų ansambliais. Nepaminėčiau, kad pastarieji (duetas, tercetas, kvintetas) buvo atlikti labai išraiškiai.

Antrasis spektaklis buvo visai kitoks, muzikos tonusas tarsi prislopo. O dar kaip tyčia įvyko techninių nesklandumų – nutrūko Sevilijos miesto planą laikęs lynas... Dirigentas iš Ispanijos Alexis Soriano nuo pat uvertiūros uždavė lėtesnį tempą, tolimesnė muzikos eiga taip pat stokojo darnos, keliuose ansambliuose šlubavo ritmas. Šį spektaklį dainavo T. Pavilionis, Mindaugas Rojus (Figaras), Julija Stupnianek (Rozina), atlikusi originalų mecosoprano variantą, Vladas Bagdonas (Bartolas), gerai jaučiantis komiško vaidmens stilių, Liudas Norvaišas (Don Bazilijus).

Belieka palinkėti spektakliui ilgai gyvuoti, o visiems solistams – užsišpyrusiai siekti idealo.

Julija Stupnianek (Rozina), Mindaugas Rojus (Figaras)

Teatro gūsis iš Klaipėdos

Festivaliui „Jauno teatro dienos“ pasibaigus

Kristina Steiblytė

Pastaruoju metu kalbėti apie jaunus kolektyvus, teatrus nėra labai džiugu. Vos keli sėkmingi bandymai ieškoti savitos kalbos leidžia konstatuoti, kad dažniau ieškoma prieglobsčio valstybiniuose teatruose, kartojant mokytojų estetika ar koketuojant su žiūrovais pokštavimais ar patrauklia išvaizda. Jaunas teatras, keletą metų pabandęs kurti kitaip, labai greitai pasensta, o kartais debiutuoja jau senas. Regis, trūksta tik drąsos pasipriešinti mokytojui, mokyklai, tradicijai, *status quo* įsikibusioms institucijoms ar (nepatvirtintais duomenimis) banalių pramogų tetrokstantiems žiūrovams.

Balandžio 3–5 d. antrą kartą vykusios „Jauno teatro dienos“ Klaipėdoje pradedančiųjų kurti scenai bailumo šį kartą nepatvirtino. Klaipėdos jaunimo teatro (KJT) rengiamo festivalio tema šiemet buvo kritika, bet kalbėti pirmiausia norisi apie drąsą. Ir ne apie drąsą patiems organizuoti festivalį (KJT komanda ir paraiškas rašė, ir programą sudarė) ar pasiryžimo išklausti tiesiai į akis sakomos kritikos, o apie tai, kas vyko scenoje, ne greta jos.

Festivalio programoje akivaizdžiai dominavo dar studijuojantys ar studijas jau baigę Klaipėdos kūrėjai. Tai visai nestebina: klaipėdiečiams reikia galimybės pasirodyti platesnei publikai ir sulaukti įvertinimo. Vilniečiai turi „Tylos“¹⁶, Šiauliuose šiemet jau devintą kartą vyks studentų teatrų festivalis „Po saule“, Kaune (nors aktoriai čia pradėti ruošti vos prieš porą metų) balandžio 12 d. vyko jauno teatro forumas „Anapus 4-osios sienos“.

Nenuostabu ir tai, kad festivalio programą papildę neklaipeidiečių spektakliai pirmiausia tenkino organizatorių smalsumą, norą pamatyti konkrečius kūrėjus ar teatro mokyklas. Tačiau net ir taip sudaryta programa buvo ganėtinai įdomi, o iš norinčių viską aprėpti žiūrovų pareikalavo nemažai jėgų: trys dienos, keturiolika spektaklių (programoje neskelbtas antro kurso lėlininkių pasirodymas buvo maloni staigmena) ir dvi viešos diskusijos.

Iš tokių smalsumą tenkinusių spektaklių galima paminėti šiemet kryžiumi pažymėtą „Contemporary?“¹⁷, Loros Juodkaitės „Atmintį“ (visai kitokią nei Vilniuje rodyta premjera), nebe naują grupės „Šeštasis pojūtis“ darbą „Bitinėlio pasakos šešiams pojūčiams“, skirtą pirmiausia akliems, bei Lietuvos muzikos ir teatro akademijos ketvirtakursių „Dekameroną“, leidusį palyginti Vilniaus ir Klaipėdos studentų pasiekimus. Į festivalio programą buvo įtraukti ir moksleiviai iš Kauno Šv. Mato gimnazijos, nušėpinę drąsa scenoje ir noru kalbėti apie šiuolaikines aktualijas spektaklyje „Smart“.

Klaipėdos jaunimo teatras parodė į Vilnių neseniai gabentus spektaklius „Kita mokykla“ ir „Sudie, idiotai!“, taip pat visai naujas „Kopėčias“. Pastarasis spektaklis papildė ritminį muzikinį teatro repertuarą dar vienu panašiu spektakliu, išsiskiriančiu labiausiai tuo, kad čia manipuliuojama įvairiais kopėčių naudojimo būdais ir dominuoja nebe juoda spalva. Savos erdvės ir sava publika pakeitė Vilniuje matytus spektaklius: čia jie tapo žiūrovams artimesni, kreipėsi į juos su dides-

ne jėga, įtikinamiau. Tai ypač akivaizdu kalbant apie „Sudie, idiotai!“, kuris, priešingai nei Vilniuje, rodytas erdvėje be rampos, leido Pauliaus Pinigio vaidintam Martynui su žiūrovais kalbėtis tiesiogiai ir kur kas asmeniškiau.

Vis dėlto įdomiausia buvo pamatyti ne šeiminingus (ypač po jų apsilankymų Vilniuje), o iki tol nematytus kūrėjus. Pavyzdžiui, Klaipėdos universiteto Menų fakulteto trečiakursių darbas „Balti namai“ (rež. Kornelija Krasilnikovaitė). Tai mėginimas kalbėti apie psichikos ligomis sergančiųjų kasdienybę. Spektaklyje vaidinę aktoriai nebijojo scenoje atrodyti negražiai, keistai. Intrigavo pasirinkta tema ir drąsa nesiremti tekstais, spektaklio pradžioje sukurta atmosfera (jos kūrimui pasitelkti ne tik aktorių kūnai, bet ir muzika bei apšvietimas, retai išradingiau naudojami jaunų režisierių). Tačiau spektaklis netruko pavirsti šampū rinkiniu, pasakojant ne itin įtikinamas istorijas apie kiekvieną personažą atskirai. Kiek pretenzingas noras kurti didį meną paikišo koją, ir jauni aktoriai galiausiai sugriovė pradžioje sukurtą intrigą.

Kita Klaipėdos universitete studijuojanti kompanija, atvykusi čia po studijų Vilniaus kolegijoje, parodė darbą „Aš – aktorius“ pagal Justo Tertelio „PRA. Vieno aktoriaus vienos dalies prasidėjimas“. Labai asmeniškias kalbėjimas apie save teatre buvo pakeistas teatrališkais etudais, kuriuos atliko penki aktoriai, o tai lauzė dramaturgo sukurto taisyklės. Akivaizdu, kad šiuo atveju pritrūko drąsos padaryti tai, kas buvo būtina – atsispirti nuo pjesės prabilti apie save pačius. Pirmą

„Uroboras“

V. LAUDANSKIO NUOTR.

festivalio dieną rodytas „Contemporary?“ galėtų būti pavyzdžiu, kaip derinti teatrališkumą ir intymų, asmenišką kalbėjimąsi su žiūrovais, ir kaip gretinti režisūros siūlomas taisykles su asmeniniais išgyvenimais.

Visai kitaip nutiekė programoje neskelbtas Klaipėdoje ruošiamų lėlininkių pasirodymas. Dviem etudais jos pristatė dabartinius savo ieškojimus. Antrakursės (jų – vos penkios merginos) parodė savo darbo su objektais rezultata: kaip manipuliuojama dažais, vandeniu, tešla, žaidžiama skirtingais šviesos šaltiniais. Maloniai nustebino ne tik merginų kūrybingumas, bet ir joms sudarytos sąlygos pačioms išmėginti įvairias lėlių teatro formas.

Formos paieškoms (bet ne tik tuo) išsiskyrė neseniai Klaipėdoje įsikūrusio teatro „Apeironas“ spektaklis „Uroboras“. Spektaklį režisavo viena iš teatro kūrėjų Eglė Kazickaitė. Panašu, kad Klaipėdoje auga įdomus teatras ir originali režisierė. Žiūrovams dar tik renkant, scenoje sėdintys Pranciškus Mėgelinkas ir Gerda Surgutaitė žaidžia abejotina žaidimą, kurio tikslas – išvardyti dešimt kokių nors dalykų, o vardijantysis kreipiasi pagalbos į žiūrovus. Tačiau prasidėjus spektakliui žaidimas pasikeičia, dabar jau žaisti kviečiami mes. Kiekvienas

gauname po dešimt degtukų, po dešimties žaisdami sudeginame (taip, pamoka nežaisti su degtukais neišmokyta). Pasirodo, sudegę degtukai pralaimi. Sumesti ant scenos jie sušluojami ir sudedami į indą. Kam to reikia, paaiškėja tik spektaklio pabaigoje. Iki tol stebime istoriją apie trijų įkalintų žmonių bandymą surasti priešą ir išsilaisvinti. Istorija nenauja. Apmąstymai apie sistemą, kovą su įvairiausiomis sistemomis ir jų nuolatinį reprodukuojimąsi taip pat nestebina naujumu. Tačiau tai, kas vyksta scenoje, įdomu, aktoriai dirba gana įtikinamai (nors koją kiša tai, kad jiems dar tenka bendrauti su publika, reaguoti į jos reakcijas), o spektaklio pabaiga po kiek prailgusio, žaidimo taisyklės pakeitimo antro veiksmo (bendrauti su publika pamirštama ir tiesiog vaidinamas dramos spektaklis, lyg patys kūrėjai pasiduotų savo kritikuojamai sistemai) maloniai nustebina.

Vienas iš paskutinių festivalio spektaklių „Kita mokykla“, kaip ir visas festivalis, kalbėjo apie jauno ir seno susidūrimą, apie mokytojų ir mokinių, mokytojų tarpusavio santykius. Apie norą kurti savo, kitą teatrą ir apie galimybę tai daryti. Tik, priešingai nei spektaklyje, festivalyje jaunoji karta, mokiniai buvo svarbūs. Patys svarbiausi.

Anonsai

Koncertas Vilniaus Gaono žydų muziejaus Tolerancijos centre

Tie, kurie domisi tarptautinio Stasio Vainiūno pianistų konkurso istorija, tikėtina, atsimena šešiolikmetį vaikinuką, su didžiuliu polėkiu, jautriai ir įtaigiai skambinusį 1996 metų konkurse ir pelniusį II vietą. Tai Baltarusijos pianistas V. Stachievčius, kurio tarptautinė karjera ir prasidėjo šiuo konkursu Vilniuje. Nuo to įvykio praėjo 18 metų – daugiau, nei anuomet buvo pačiam pianistui. Vitalis Stachievčius su orkestrais ir įvairiais kameriniais ansambliais koncertuoja Didžiojoje Britanijoje, Vokietijoje, Prancūzijoje, Belgijoje, Meksikoje, Norvegijoje, JAV ir kitose šalyse, yra išleidęs keletą Franco Schuberto ir Sergejaus Prokofjevo įrašų CD, tapęs daugkartiniu Baltarusijos vyriausybės specialiojo fondo jauniems talentams remti stipendininku, dalyvavęs tarptautiniuose festivaliuose ir meistrinkumo kursuose. V. Stachievčius taip pat yra tarptautinio Emmanuelio Durllet pianistų konkurso Antverpene (2001), Europos Sąjungos Arcangelo Sperranzos pianistų konkurso lau-

Vitalis Stachievčius E. LABKOUSKI NUOTR.

reatas (2005), pelnę diplomus tarptautiniuose pianistų konkursuose Minske (2005), Čekijoje (2006), Olandijoje (2007). Labiausiai pianistas mėgsta skambinti romantizmo ir rusų kompozitorių kūriniais. Nuo 2004 m. V. Stachievčius gyvena ir dirba Amsterdame. Gegužės 5 d. jį vėl išgirsime Vilniuje, šįkart Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Tolerancijos centre (Naugarduko g. 10), kur Vitalis atliks Felixo Mendelssohno ir savito likimo litvako kompozitoriaus Levo Abeliovičiaus kūrinis, taip pat surengs nedidelę paskaitą apie šį kompozitorių.

Pianistą, kuriam Vilnius lig šiol kelia pačius gražiausius prisiminimus, kalbina Kamilė Rupeikaitė.

Ar 1996 metų Stasio Vainiūno konkursas buvo pirmasis tarptautinis konkursas, kuriame dalyvavai?

Kas įsiminė?

Taip, tai buvo mano pirmoji koncertinė kelionė į kitą šalį. Tas dienas atsimenu labai ryškiai, tai buvo itin jaudinančios ir įkvepiančios akimirkos.

Kaip klostėsi Tavo karjera po to? Kokios esminės aplinkybės nulėmė Tavo profesinį raidą?

Dar tebestudijuodamas Nacionaliniame muzikos koledže Minske buvau apsisprendęs ir motyvuotas tapti koncertuojančiu pianistu. Koncertai ir vieši pasirodymai skirtingose šalyse, muzikavimas su orkestrais, dalyvavimas konkursuose ir festivaliuose taip pat vedė į priekį. Negaliu nepaminėti vieno brangiausių žmonių savo gyvenime – mano fortepijono profesorės Zojos Kačarskajos, mūsų santykiai ir šiandien yra labai artimi, ji man kaip mama. Vėliau sprendimas studijuoti užsienyje ir siekti magistro laipsnio Amsterdame suteikė daug galimybių, praplėtė mano asmenybės ribas ir sugebėjimus. Buvo vienas malonumas mokytis pas tarptautiniu mastu pripažintą pianistą Håkoną Austbø.

Kokia Tavo kasdienė veikla Amsterdame – ar koncertuojai kaip solistas,

ar su ansambliais, ar dėstai?

Pastaruoju metu gan dažnai koncertuoju, daugiausia tai ansambliai su smuiku, fleita, violončele ir trio. Groju fortepijoniniu duetu su savo žmona Aksana. Kartais rengiu recitalius, groju su orkestrais. Be to, dirbu korepetitoriumi Amsterdame Sweetelinko konservatorijoje.

Nepaisant didelio užimtumo Amsterdame, labai entuziastingai sutikai surengti koncertą Vilniuje.

Po S. Vainiūno konkurso Vilniuje lankiausi daug kartų, ir drįstu pasakyti, kad miestą pažįstu gana gerai. Vilnius yra viena mėgstamiausių mano vietų, ir geriausia, ką čia galiu daryti, yra sugroti koncertą!

Koncerte Tolerancijos centre skambins F. Mendelssohno „Variations Serieuses“ ir Levo Abeliovičiaus (1912–1985) Penkias pjeses fortepijonui, taip pat trumpa paskaita pristatysi šio Vilniuje gimusio kompozitoriaus gyvenimą ir kūrybą. Lietuvoje apie jį, drįstu teigti, beveik nežinome. Kaip apibūdintum Abeliovičiaus kūrybą?

Tai savito stiliaus kompozitorius. Jo muzika yra gili, rimta, netgi traagiška, su nuostabiais lyriniais epizo-

dais. Abeliovičiaus kūryba tiesiogiai susijusi su karo patirtimi, su kompozitoriaus išgyventa dramatiška šeimos narių netektimi. Abeliovičiaus muzika turi kinematografišką atspalvį – iš tikrųjų jis kūrė muziką filmams. Tačiau taip pat rašė rimtąją akademinę muziką, yra sukūręs simfonijų, koncertų, sonatų, dainų. Jo biografija dėl ankstyvųjų Vilniaus ir Varšuvos periodų, dėl multikultūrinių įtakų iki Antrojo pasaulinio karo nebuvo panaši į kitų tarybinių Baltarusijos kompozitorių.

Ar Tavo repertuare yra daugiau Abeliovičiaus kūrinių?

Taip, kartu su Olandijos dainininke mecosoprano Ruth Willemsse atliekame Abeliovičiaus vokalinį ciklą pagal Maksimo Bahdanovičiaus eilėraščius. Ateityje planuoju parengti daugiau šio kompozitoriaus opusų.

Įėjimas į V. Stachievčiaus koncertą Tolerancijos centre – su laisvoriško dydžio auka, skirta muziejuje organizuojamiems kultūriniais renginiams paremti. Po koncerto bus galima išgyti pianisto įrašytą CD.

KAMILĖ RUPEIKAITĖ

Testas fotografijos laukui

Agnė Narušytė

Praėjusią savaitę Nacionalinėje dailės galerijoje klausydamasi Pauliaus Petraičio paskaitos prisiminiau Pierre'o Bourdieu teiginį, kad „meno lauke, pasiekusiame brandžią savo istorijos fazę, nėra vietos *naivumui*; tikriausiai, istorija yra vidinė lauko funkcionavimo ypatybė; kad atitiktų jos implikuojamus objektyvius reikalavimus, ir gamintojai, ir vartotojai privalo išmanyti visą lauko istoriją“. Supratau, kad šio mėnesio pokalbių ciklą „Kas nėra fotografija?“ galima priimti kaip Lietuvos fotografijos lauko testą: galbūt kaip tik dabar paaiškės, ar jis jau pasiekė „brandžią savo istorijos fazę“. Tuoju paaiškinsiu, kodėl taip manau.

Paskaitoje penkis kartus išgirdau „naivumą“: 1) manyimą, kad Lietuvoje fotografija besidomintys žmonės nežino vadovėlinių fotografijos istorijos tiesių; 2) kultūrinę amneziją, kuri reiškiasi tuo, kad seni atradimai pateikiami kaip nauji, tik jau gerokai išsivadę; 3) perdėtą tikėjimą institucijos ir kritiko galios absoliutumu; 4) įsivaizdavimą, kad visa fotografija, kuri pristatoma kaip menas, ir yra menas; 5) demokratinio interneto potencialo supainiojimą su kultūrinės legitimacijos įrankiu. Pirmąjį naivumą galėjo nulemti klaidingas tikslinės publikos įsivaizdavimas, kurį aptarinėti neįdomu, o apie antrąjį jau užsiminiau analizuodama leidinį „Tarsi nebūtų rytojaus“. Čia pakalbėsiu apie tris kitus naivumus, nes jie padeda apčiuopti vaizdų antplūdžio kultūroje tarpstančios fotografijos problemas. Bet ne fotografijos apskritai, o tos, kuri pretenduoja į dalyvavimą meno lauke.

Po Michelio Foucault tapo įprasta suteikti daug reikšmės institucijoms. Jos ne tik lemia, kokių menininkų darbai bus eksponuojami ir, patekę į kolekciją, taps nacionaline vertybe, ne tik tvarko mūsų gyvenimą, bet ir formuoja sąmonę, subtiliai primedamos ideologijas. Todėl joms nieko nereikšmia pasakyti, kas yra menas, o kas ne. Belieka pritari paskaitoje išgirstam teiginiui, kad būtent institucijos – muziejai – suformavo fotografijos istorijos kanoją. Ypač prisimenant, kad Niujorko Modernaus meno muziejaus parodos tapo naujų istorijos virsmų atraminiais taškais. Tačiau tokį supaprastintą fotografijos lauko vaizdą kuria atmintis, kuriai patogiau tvarkyti faktus, atsirenkant tik ryškiausius. Patyrinęs konkrečios parodos kontekstą atidžiau, dažniausiai paaiškės, kad ji nepasivėlėjo nieko radikaliai naujo ir nežinomo. Netgi, regis, tvirtai fotografijos istorijos vairą rankose laikę minėto muziejaus fotografijos skyriaus direktoriai Edwardas Steichenas ir Johnas Szarkowskis tik pagavo aplinkos virpesius – atsiliepė į politines realijas, fotografų intencijas, publikos norus ir estetinius svarstymus. Neatsitiktinai ir jų pateiktos fotografijos istorijos versijos nesutapo – dabar pasakojant istoriją tenka jas

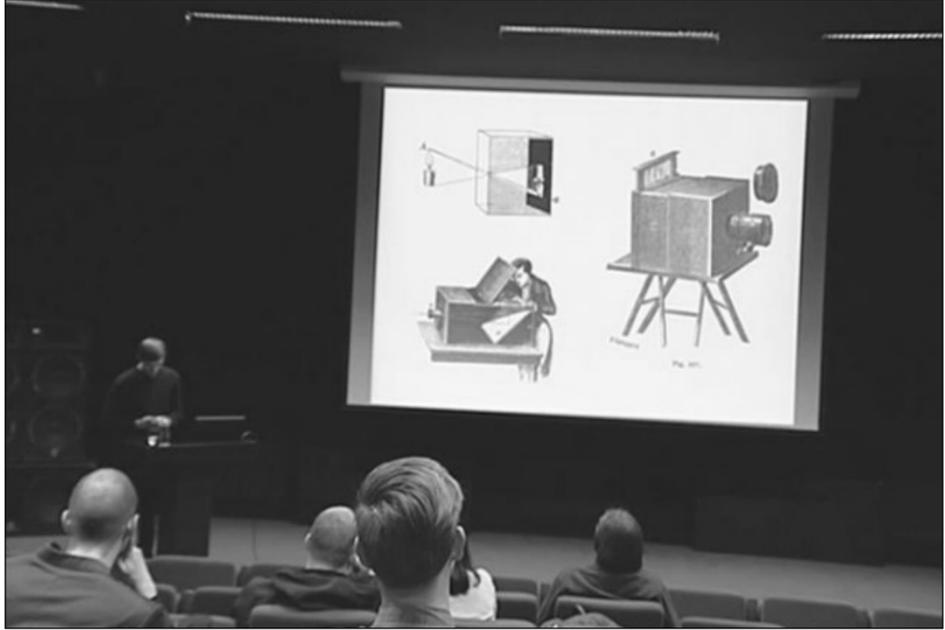
sintezuoti. Todėl tikriausiai būtų tiksčiau netotalitarinės valstybės muziejui priskirti ne visagalio istorijos kūrėjo, o diagnozuotojo vaidmenį – jis tik taikliau arba prasčiau įvertina tai, kas vyksta. Nėra ir pats stambiausias muziejus nėra vienintelis veikėjas meno lauke.

Dar labiau abejotina vieno kritiko galia. Netgi tokių kaip Denis Diderot ir Clementas Greenbergas, nors dėl jų dar galima pasiginėti. Bet paskaitoje išgirdusi, kad šiuolaikinės fotografijos kanoją suformavo Charlotte Cotton, parašiusi knygą „Fotografija kaip šiuolaikinis menas“, patikrinau datas. Knyga pirmą kartą išleista 2004 metais. Joje aptariami fotografiją pasitelkiantys menininkai Sophie Calle, Gregory Crewdson, Andreas Gursky, Rineke Dijkstra, Nan Goldin ir kiti tuo metu jau buvo pasaulinio masto garsenybės, jų darbai buvo eksponuojami svarbiausiose institucijose ir net įtraukti į fotografijos istorijos vadovėlius. Cotton juos tik suklasifikavo arba, kaip pas mus sakoma, „sudėliojo į lentynėles“, sutvarkė fotografijos įvairovę ir pasiūlė tinkamas sąvokas, nors kai kurios (pavyzdžiui, *deadpan aesthetics* – neišraiškingumo estetika) jau buvo vartojamos anksčiau. Taigi knyga ne tiek kažką legitimavo, kiek apibendrino, kas vyksta: glaustai išdėstyti menininkus vienijantys estetiški principai padėjo geriau suprasti pokyčius fotografijos meno lauke. Be to, jau jos rašymo metu buvo pradėję rasti nauji reiškiniai, kuriuos aptarė kiti kritikai naujose knygose, kurių mes ne tik dar nespėjome perskaityti, bet ir nežinome.

Vieną tokių knygų Paulius Petraičis sudarė pats, pavadinęs „Contemporary Photography“ – „Šiuolaikinė fotografija“. Joje taip pat įvardijamos fotografijos tendencijos, kurios kažkodėl vadinamos „trendais“. Spėju, kad kritikai svarbi šiame žodyje glūdinti ne tik meno avangardo tendencijos, bet ir popkultūrinės mados prasmė. Regis, jis mėgina re-

Leidiny „Šiuolaikinė fotografija“

Kadras iš Pauliaus Petraičio paskaitos „Fotografija institucijoje: formavimas ir dabarties tendencijos“ NDG

alizuoti kritiko, kaip madų arbitro ir propaguotojo, galią – angliškai vadinamą *trend-setter*. Toks ambicingas tikslas vertas pagarbos. Tačiau pasiklausius paskaitos taip ir liko neaišku, kokio lauko madas kalbėtojas mėgina nuspėti – profesionalaus meno ar liaudies meno (popkultūros). Kilo įtarimas, kad susiduriame su šiemis laikams specifiniu naivumu.

Jau banalybe tapo teiginys, kad postmodernizmas sumaišė medijas, ženklus, kriterijus ir nebėra nei aukštojo, nei žemojo meno, tik neapibrėžiama kūrybinė visuma. Teoriškai tai skamba patraukliai, be to, įdomiausi menininkai išradimais naudojami popkultūros ženklais, kasdienybės patirtimis ir banalybėmis. Nemenininkų darbai, pavyzdžiui, kalinių piešiniai, dirbiniai ar fotografijos, paverčiami konceptualiais šiuolaikinio meno kūriniiais (tokių pavyzdžių buvo daug paskutinėje „Documentoje“). O vizualios kultūros studijų disciplina visais vizualumo apraiškas tiria kaip lygiavertes, nebeskirtydama jų į vertus dėmesio aukštojo meno pasiekimus ir nevertą dėmesio taikomąjį ar liau-

dies meną. Visa tai kuria svaiginantį laisvės jungtį viską su viskuo jausmą.

Tačiau šis dehierarchizuoto lauko vaizdas yra apgaulingas, jei vis dėlto pretenduojama į meną. O kad jį pretenduojama, rodo tai, kad paskaitoje buvo kalbama apie meninio diskurso formavimą. Vertės kriterijų nebuvimas reliatyvumo ideologijos laikais gali apgauti tik pašaliečius. Meno lauko dalyvių tai neapgaus. Meno istorijos žinojimas jiems leidžia atskirti intelektualų žaidimą su popkultūros ženklais nuo prasčiokiškų pokštų, kurie egzistavo visada, net kai fotografuoti nebuvo taip lengva. Bourdieu šį skirtumą iliustravo lyginamas Rousseau ir Duchamp'ą. Anot jo, Rousseau „daro kažką kita, nei manosi daras, nesuvalkio, ką daro, nes nieko neišmano apie lauką, į kurį per klaidą įžengia, kuriam jis tėra žaisliukas“. Kas kita – Duchamp'as, kuris „savo pirštų galiukais jaučia visas menininko profesijos gudrybes“ ir „kaip žaidėjas šachmatais, jis geba numatyti ketletą ėjimų į priekį ir produkuoja meno objektus, kurių išankstinė gamybos sąlyga yra sukurti gamintoją kaip menininką“. Nesunku įvardyti, kuris iš jų formuoja meno diskursą iki šiol. Duchamp'ui meno lauko išmanymas padėjo sukurti tokią intelektualinę intrigą, kuri vis dar provokuoja mąstymą, aplenkdama jį pasakymų sudėtingumu, sąvokų vartojimo preciziškumu ir sankabų išradimu. O Petraičio paskaitos metu pristatyti „trendai“ – fotografuoti žmones nepatogiose situacijose, „sąmojingai“ sugretinti knygų pavadinimus, palikti akivaizdžias manipuliacijas „photoshopu“ ar fiksuoti išardytų fotoaparatus vidurius – geriausiai atveju gali tapti žaisliukais kitiems kūrėjams. Bet vargu ar taps, nes meno kūrinyse siekia išsiskirti iš konteksto, o „trendai“ ir yra vienuodų judesių kontekstas. Kitaip tariant, liaudies menas, popkultūros reiškinys.

Įtariu, kad ši painiava dėl fotografijos meno diskurso iš dalies kyla dėl to, kad internetas tapo jos pir-

mąja ekspozicine erdve. Visi juo moka naudotis: naršyklėje surinkus kokią nors sąvoką, atsiveria su ja susietų vaizdų platybės. Kai kurie sudomina šmaikščia sąvokos interpretacija. Ši galimybė greitai rasti minties iliustraciją visus žavi taip pat, kaip ir galimybė be jokių apribojimų viešinti savo vaizdus ir netgi jais kalbėtis. Tačiau kartu atsiveria ir erdvė nesuapratimams, ypač kai interneto ekspozicinę erdvę suvoki kaip instituciją (o užuominų į tai paskaitoje buvo). Tradicinės, fizinėmis sienomis, grindimis ir lubomis apribotos institucijos vis dėlto turi vieną privalumą – jose apsilankiusi publika mato atrinktas fotografijas. Šis ribojimo veiksmas – toks autoritatiškas ir nemalonus – skleidžia žiūrovui naudingą pranešimą: kažkas šitame vaizde įžvelgė vertę, kažkam jis pasirodė įdomesnis nei kitas, atmetas vaizdas, o institucijos prestižas signalizuoja apie įdomumo ir vertės laipsnį. Taigi, nepaisant atrinkėjų intencijų, tradicinėse institucijose kabančios fotografijos reprezentuoja kai ką daugiau nei kūrėjo intencija kam nors parodyti savo darbus. O internetinėje erdveje randami vaizdai dažniausiai reprezentuoja tik tai – norą parodyti. Ačiū. Man dar reikia įsigyti norą žiūrėti.

Kai paskaitos klausiusios publikos klausimuose pasigirdo abejonę interneto legitimacine galia, nes ten esą tarpsta tik fotografijos liaudies menas, kažkas replikavo: „Bet juk ten galima rasti ir Rembrandtą!“ Tikrai taip. Ir tai tereikšia, kad bet kas gali atsiderinti šalia bet ko. O ne tai, kad skaitmeninės Rembrandto paveikslų reprodukcijos buvimas internete viską, kas ten yra, paverčia meno kūriniiais. Net keista, kad tokius dalykus tenka aiškinti. Bet juk visa tai išgirdau ne kokiame nors klube, o Nacionalinėje dailės galerijoje, kuri lyg ir turėtų viską neklystamai versti meno kūriniiais. Čia belieka nupiešti šypsenėlę ir nepadėti taško – juk gali paaiškėti, jog Lietuvos fotografijos laukas dar nėra pasiekęs brandžios savo istorijos fazės.

Ko aš nežinau?

Algimanto Palucko projektas LTMKS projektų erdvėje „Malonioji 6“

Kęstutis Šapoka

Jau ne pirmą kartą kiek paskubomis iš manęs padaromas kuratorius tų projektų, kurių nekuruoju. Jau teko išgirsti kritikos, kad kuravau gana vidutinišką menininko Giuseppe's Zevola parodą Jono Meko vizualiųjų menų centre, nors aš tebuvo darbininku – žmogumi, kuris turėjo instaliuoti parodą ir pristatyti menininką per atidarymą. Todėl kritikams ir kritikėms galiu prisipažinti, kad nuo to laiko, kai pradėjau oficialiai dirbti JMVMC, šioje institucijoje nesukuravau nė vieno autorinio projekto, nes iki šiol dirbau labiau kaip koordinatorius, tarpininkas tarp centro „valdžios“ ir meninink(i)ų arba net labiau kaip techninis darbuotojas.

O antrą kartą man vėl kliuvo, kad „kuravau“ žmonos Benignos Kasparavičiūtės parodą Šlapelių namuose-muziejuje, nors vėl tebuvo tik tarpininkas – susitariau dėl muziejaus patalpų... Bet muziejus tuoju paskubėjo mane įrašyti į kuratorių, o vadinamieji kritikai iškart šį „faktą“ pasigavo ir ėmė taisyti tarsi varnos pastipusią žiurkę.

Šį kartą mane paskubėta irgi padaryti Algimanto Palucko projekto „Ko aš nežinau“ projektų erdvėje „Malonioji 6“ kuratoriumi, nors juo turėjo būti pats menininkas. Todėl tegul nestebina tai, kad „kuratorius“ pats rašo apie savo tariamai kuruotą parodą. Kita vertus, prie šios parodos iš tikrųjų prisidėjau kiek daugiau nei prie pirmų dviejų, tad nebus didelė nuodėmė, jei taptis „kuratoriumi“.

Baigęs tapybos specialybę, Algimantas Paluckas beveik dešimčiai metų išvyko į daugeliui lietuvių gerai pažįstamą Airiją ir tenai dirbo įvairius darbus. Vienas „epiškiusių“ – darbas butelių gamykloje. Pa-

luckas, jau kurį laiką vėl gyvenantis Lietuvoje, ir dabar sako kartais tebe-girdįs galvoje tos gamyklos „gausmą“. Šis gausmas, galima sakyti, iš dalies paskatino sugrįžti prie kūrybos ir tebeaidi jo kūriniuose, žinoma, perkeltine prasme.

Kitaip sakant, Airija visiškai neįkvėpė kūrybai, užtat dešimties metų ne itin saldi emigranto patirtis tarsi sugražino meno, kaip (auto)terapijos, idėją – kai kūryba (dar) nėra institucinių žaidimų įkaitė, o beveik tiesiogine prasme yra psichologinė būtinybė parodyti (ar įrodyti) sau, kad esi mąstantis ir kuriantis žmogus, ne koks nors vienas ar kitą funkciją automatiškai atliekantis mechanizmas. Kūryba tampa vos ne minipartizaninė pasipriešinimo gyvenimui – tokiam, „koks jis yra“, – taktika.

„Partizanauja“ Paluckas dažniausiai ilgais žiemos vakarais, kai apmažėja sodininkystės, žemės ūkio darbus, todėl ir šią parodą jis iš tikrųjų norėjo pavadinti „Užsalo upės ežerai, jau pias lapės ir vilkai...“ Tačiau atsiskakė dėl galimo žalingo poveikio vaikams.

Projektas „Maloniojoje 6“ instaliuotas panašiu „ilgu žiemos vakarų“ buitiniu principu – ekspozicija perdurbama ir formuojama tarsi kaip „butas“, tarsi kaip „dirbtuvė“ (didžioji dalis kūrinių net neišeksponuota, o sudėta kampe, ir kiekvienas norintis gali tuos darbus išsidėlioti, apžiūrėti pats), o medinis „Maloniosios 6“ namukas ir jo aplinka prašyte prašosi tokio ekspozicinio sprendimo.

Paroda traktuojama labiau kaip subjektyvios buitinės (psichologinės) aplinkos instaliacija. Palucko tapyba ir kūryba tarsi išauga iš buitinės aplinkos, yra susijusi su konkrečiais subjektyviais kontekstais (nors pačioje tapyboje tai niekaip neatsispindi ir nedeklaruojama), to-

dėl per atidarymą menininkas atliko performansą, kurio metu „jaugo“ į ekspoziciją ir kartu išaugo iš jos – improvizuotame „poilsio kampelyje“, užuominoje į „svetainę“ – su kėdėmis, staliuku ir paveikslais ant sienų – menininkas, vilkintis darbinio švarku, tiesiog sėdėjo ir tylomis valgė sumuštinį, užsigerdamas arba ta iš termos. Tarsi būtų sugrįžęs trumpam sušilti, užkasti ir tuojau vėl grįžtų prie sodininkystės darbų. Ši procesą tydomis stebėjo žiūrovai, tarsi netyčia į privačią erdvę užklydę ir šeiminko trukdyti nedrįstantys praiviai.

O iš mobiliojo telefono sklido Palucko kalba – buvo skaitomas kadaise jo paties parašytas cildraštis. Baigęs vakarinę (ar vėlyvą pietus), Paluckas įjungė audiogrotuvą su (irgi jo paties) sukurta muzikine elektronine kompozicija ir, savo performansą nepastebimai transformavęs į „diskoteką“, įsimašė tarp žiūrovų. Muzika grojo visą likusį parodos atidarymo laiką. O ant stalo liko dalis užkandžių ir keletas „National Geographic“ žurnalų, iš kurių iškirptos detalės neretai atsiduria Palucko tapybos kūriniuose. Žurnalus vėliau, sėdėdamas fotelyje, noriai vartė vienas atidarymo dalyvis.

Autodidaktiškumo, savamokslėškumo motyvas šiame projekte svarbus, nes tiek tapybą, tiek savadarbę elektroninę muziką galima būtų apibūdinti kaip „saviveiklą“ šiuolaikinio meno kontekste. Paluckas, kaip tapytojas, balansuoja tarp primityvizmo, modernizmo ir šiuolaikiniam menui būdingų taktikų. Atrodo, jog menininkas žino visas šiuolaikinio meno konvencijas, tačiau vos žengęs žingsnį į šoną gali atsidurti kokio gatvės turgaus ar Kaziuko mugės lygyje.

Ir įdomiausia ne tai, kad jis kiek ironiškai žongliuoja primityviojo,

naiviojo meno kategorijomis ir netgi įvesdamas instaliatyvų ir performansų lygmenį tarsi sako, kad jis renkasi „kritišką“ poziciją, kitaip sakant – šiuolaikinio meno pozicijas. Įdomiausia, kad jis kol kas sugeba išlikti „niekieno“, arba marginalio-

sąmoninti. Tai tarsi „geri vyrai gerą girą gėrė“ arba „šešios žąsys su šešiais žąsiukais“.

Ko gero, kol kas tokia interpretacijai tinka ir jokio apibrėžto statuso nebuvimas, nes Paluckas kol kas nėra jokios sistemos „žaidėjas“.

Ekspozicijos fragmentas

LTMKS NUOTR.

je teritorijoje, kurioje iki galo taip ir neišeina nuspręsti – tai nuoširdus primityvusis menas, ar konceptualinė simuliacija? Tapyba tarsi primityvi, pusiau savamokslė, tačiau tam tikros vietos „padarytos“ profesionaliai, be to, įklijos, iškirptos iš „National Geographic“ žurnalų, akivaizdžiai liudija tam tikrą (savi)ironišką poziciją formaliojo primityvistinio lygmens atžvilgiu.

Tai tarsi naivusis menas, kuris dekonstruoja ir ironizuoja pats save – supranta, kad jis naivus, ir iš to juokiasi. Tai tarsi nesąmoningas primityvizmas, kuris primityviomis priemonėmis analizuoja primityvumą kaip sąmoningą intenciją. Tai tarsi įsisąmoninimas to, kad tam tikras formalus šios tapybos naivumas yra nesąmoningas ir jo neįmanoma įsi-

„agentas“ (tačiau nuo šio projekto juo tampa) – net „marginalo“ statusas šiuo atveju dar nėra statusas. Žinoma, ir LTMKS (taip pat ir aš kaip „kuratorius“) šiuo „retro“ projektu kiek ironizuoja dabar populiarią medijų ir *vorkšopų* kultūrą, žinoma, ir save pačią.

Kol kas tai tik kuklus Palucko pristatymas su šokia tokia ironija, švelnia pašaipa tiek žiūrovo, tiek savęs atžvilgiu. Paluckas kviečia žiūrovus į jo butą-dirbtuvę-biurą-parodą tarsi savamokslis žiniuonis, kuris pavaišins jus sumuštiniumi ir išburs atseitį, pasakys tai, ko jūs nežinote, iš vištos išmatų (gal kavos tirščių). Pranašystės greičiausiai neišsipildys, bet visiškai nesate garantuotas.

Paroda veikia iki balandžio 26 d.

Kosminė apatija

Apie 2014 metų Studentų meno dienas

Beatričė Zavadskaitė

Studentų meno dienų (SMD) projektas, ambicingai pavadintas „Kosminė odisėja“, geriausiu atveju atitiktų troposferinį pasivaikščiavimą. Išskirti projekto siekiai padėti studentams būti matomiems bei užkariauti meno sceną – „kosmosą“, manau, beveik nebuvo įgyvendinti. Bet dėl to turbūt kaltesni ne organizatoriai, o studentai.

Pirmiausia nuvyk VDA senųjų rūmų erdvėje eksponuoti studentų darbai. Kai kurie jų kelia įspūdį, kad nei apie jų turinį, nei apie formą nebuvo ilgiau pamąstyta. Kiti – tai tiesmukas XX a. 2–3-jo dešimtmečių Vakarų meno idėjų plagijavimas arba nesąmoninga kartotė. Konkrečiai turi galvoje tą baltų staciakampių trip-

tiką antrame aukšte. Jei projekto idėja būtų buvusi „laiko mašina“ ir praeitį, tai galbūt dar būtų verta gilintis. Tą patį galima pasakyti ir apie pirmo aukšto spalvotus žmogelius. Labai jau matytas vaizdas.

„5 malūnų“ erdvėje eksponuojami kūriniai džiugino labiau. Geresnė kokybė, turinys, forma. Įsiminė vizualiai paveiki Gražinos Eimanačiūtės „Kelionių“ optinė motorika, Povilo Ramanausko „Horizontas“ – minimalistiška, sumani šviesos ir atšvaitų iliuzija, Jelenos Škulienės „No concept. Užkniso baltai“ tekstilės ir teksto santykiu. Tačiau iki kosmoso tų kelių darbų neužtenka.

Veržlus, bene labiausiai projekto idėjas atitinkantis ir, tikiuosi, projekto siekius įgyvendinsiantis – Aistės Papartytės šilkografijų ciklas

„Recreational manual“, rodytas kavinėje „Planeta“. Harmoninga kompozicija, subtilus spalvų derinimas, nepretenzingi siluetai, iliustratyvus patrauklumas, bet ir žavi ironija leidžia šiems darbams tapti specifinės aplinkos dalimi. Papartytės šilkografija atrodo nauja, perspektyvi, kad ir su švelnia komercijos gaida. Manau, šiuos kūrinius verta „pakylėti į kosmosą“.

Deja, ko gero daugiau kūrinių minėti neverta. Kyla klausimas – kodėl studentai taip negausiai, blankiai ir neaktyviai dalyvavo šiame projekte? Projektas puikiai atskleidžia kelias bent jau VDA studentų bendruomenės problemas. Svarbiausia jų – apatija. VDA pastate D, kitaip žinomame kaip „Titanikas“, vyko diskusijos. Susirinko ne-

mažai garbių, veiklių ir patyrusių žmonių, tokių kaip „5 malūnų“ iniciatorė Milda Dainovskytė, VDA Vilniaus fakulteto dekanas Česlovas Lukenskas, XII Baltijos trienalės kuratorė Aurimė Aleksandravičiūtė ir kt. Tai buvo diena, kai buvo galima klausti ir gauti atsakymus, išsakyti pastabas ir kritiką, pasidalinti keisčiausiomis, progresyviausiomis, aršiausiomis idėjomis, studentiškomis patirtimis, skausmais, kliūtimis ir rasti sprendimus. Keista, bet diskusijos vedančiųjų buvo daugiau nei klausytojų. Matyt, kaip tyčia šį gražų penktadienį studentai buvo labai užsiėmę savo dieviškąja kūryba ir sielos tobulinimo darbais.

Norėčiau pabrėžti, kad dabar galimybių studentui yra kaip niekad daug. Suteikiamos patalpos nemo-

kamai eksponuoti darbus, nuolat organizuojami projektai siekiant gerinti matomumą, dažnai siūlomas net piniginis atlygis, rengiamos visokios dirbtuvės ir rezidencijos, mainų programos, praktikumai ir daug kitų gėrybių, apie kurias prieš kokius 20 ar 10 metų galima buvo tik pasvajoti. Gal todėl SMD vaidmens aktualumas kiek nublanko? Atsižvelgiant į tokią pasiūlą, kažkaip naiviai kyla vizija – klegančios, muzika, šviesų, spalvų, idėjų perpildytos VDA koridorių, auditorijų, kiemelių erdvės, kur vyksta nuolatinė gamyba, projektų kūryba ir įgyvendinimas, o visa tai po truputį liejasi per VDA ribas ir pildo miestą

NUKELTA | 7 PSL.

Žvilgsnis į dugno gilumą

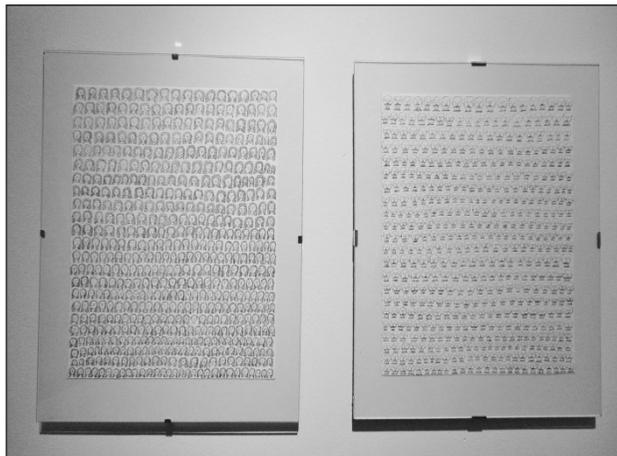
Jurgos Šarapovos paroda VDA tekstilės galerijoje „Artifex“

Lijana Šatavičiūtė

Jurga Šarapova niekada nepataikavo žiūrovams, nepasidavė madoms, netarnavo komercijai. Kiekvienas vienas dailininkės pasirodymas grupinėje ar asmeninėje parodoje sulaukdamo didelio dėmesio. Savo pasakojimus, jaudinančius naivių paprastumu ir vaikiška šiluma, tekstilinėmis diplomą turinti menininkė kuria autoriškos technika, pačios įvardyta „darysiu, kaip norėsiu“. Iš miniatiūrinių zuikučių, genijų, meškučių, moterų ir vyrų figūrėlių, kurių kiekviena apdovanota individualiais bruožais, kaip iš modulinę detalių Jurga konstruoja kirbančias būtybes ir daiktus, juos sužmogindama, įliedama gyvybės, paversdama mitologinių ir savo kuriamų istorijų veikėjais.

Tokią J. Šarapovą pažinome iki šiol. Dar iki parodos „Dubens dugnas“ atidarymo pasiekdavo gandai apie kintantį dailininkės stilių, apie tai, kad dabar ji kūrinius konstruoja ne iš „zuikučių“, bet iš tekstilinių medžiagų („skudurų“). Apžiūrėjus parodą, mažiausiai rūpėjo gretinti su ankstesne kūryba, galvoti apie žaliavas ir atlikimo būdus. Buvo ir „zuikučių“, ir „skudurų“. Tai ta pati Jurga, kuri niekada nesiimtų to, kas jai nerūpi. Ir skuduriniai, ir iš gyvūnų figūrėlių suformuoti daiktai, žmonių ir gyvūnų figūros susiliejo į pagavią, jaudinančią visumą. Parodos *motu* tarnautų pačios autorės žodžiai, išdėstyti anotacijoje: „Tėvynės jausmas mane domina kaip gyva asmeninės istorijos dalis“. Trijose nedidelėse „Artifex“ galerijos salėse, kurių kiekviena skirta vis kitam „dubens dugno“ aspektui, dailininkė vedė per žmogaus (ir tautos) gyvenimą nuo pirmapradės etnografijos (I salė „Etnografinė taksidermija“), tautos formavimosi (II salė „Dauginimasis ir surašymas“) iki vertybinių dabartinės Lietuvos gyvenimo aspektų (III salė „Vertybės“).

„Dubens dugno“ metafora slepia

Jurga Šarapova, „Surašymas“

kelerioją prasmę. Dailininkė nemato skirtumo tarp gyvo ir negyvo reiškimo. Paprastas indas jos kūryboje gali įkūnyti žmogų, atspindėti sudėtingą egzistencijos klodą. Svarbus kūryboje ir lingvistinis matmuo. Dubuo – ir talpus indas, ir anatomicinė žmogaus kūno dalis, jungianti stuburą su kojomis, sauganti daugimosisi organus, suteikianti kūnui stabilumą. Dubens-indo dugno metafora slepia dvasinio gylio idėją, dubens, kaip kūno sandaros elemento, dugnas asocijuojasi su stabilumu, padedančiu žmogui išlaikyti pusiausvyrą, surasti reikalingą atspirties tašką.

Nebrandžias tautiškumo apraiškas J. Šarapova neprikišamai lygina su tautinės vėliavos spalvomis padabintais stabukais – trijų paršiukų figūromis, atsivožiančiomis kaip puodynės, trispalvių indų, grįstų skirtingų tautų indų formomis, triptiku. Tai identiteto paieškos. Susiūti iš kaimiškus skudurinius takelius primenančių pailgų volelių, jie dvelkia kažkuo savu ir lengvai atpažįstamu. Šioje salėje eksponuojamos elementarių formų taurės – pagalba per anksti šį pasaulį palikusiam draugui Viliui Kelerui (1965–2013), kurio sukurtos neįmantrios kerami-

nės taurės ir indeliai įkvėpė menininkę. Jie eksponuojami parodoje įrengtoje vitrinėje.

„Dauginimosi“ salė pasitinka kecuriais erdvėje plevenančiais „Stalais“, kurie nusėti žaismingais motyvais ir kurių buitinių įprastumą nustelbia autorės rankų prisilietimas – kruopščiai sudaigstytose ir sutrauktose standžiose kadaisė dėvėtų audinių plokštumose boluoja iš vaikiškų vystyklų atkeliavę žirneliai, nutupia firminiai dailininkės austi gyvūnėliai (geniai, seniai besmegeiniai, ančiukai ir viščiukai). „Stalų“ ciklą papildo „Surašymas“ – juvelyriskai smulkiais žmonių veidais išmarginti popieriaus lakštai. Vienodu ritmu surikuoti miniatiūriniai veidukai – tarsi žmonių minia, kurioje ištirpa individualybės. Jie panašūs ir skirtingi, gaudžiantys minimalistinės muzikos garsais, kai tos pačios ritmo ir melodijos atkarpos kartojamos iki begalybės.

„Vertybių“ kolekcijoje susipina buitūs su istorija. Indų ciklai, moteriškajam ir vyriškajam pradui skirtos kompozicijos. Štai ant postamento išaukštinta nusiplūkusį „Skalbėją“, besistengiantį ištrūkti iš užburto darbų rato. O didysis kunigaikštis Gediminas – tik menkas ant suolo-

lio miegantis žmogeliukas, įlindęs į meškučio formos įmautę, šalia viaukšničio, į mažą piktą šuniuką panašaus vilko. Tačiau jokios ironijos „Gedimino sapne“ nėra. Ji daugiau būdinga vyriškumą kvestionuojančiai „Tvirtovei“ – padėklui su besipukuojančia boksininko taurių kolekcija ir tarp jų pasimetusia mažute paties boksininko figūrėle. Atsakymą apie dailininkės poziciją galėtų pasufleruoti ir greta miegančio kunigaikščio Gedimino eksponuojamas indų ciklas „Gulbė-rankena“, tarsi teigiantis, kad viskas šiame pasaulyje yra reliatyvu (ir požiūris į istoriją), transformuojama, montuojama į visiškai naujas prasmių ir formų kombinacijas.

Vienas išpūdingiausių parodos darbų – ciklas „Dubens dugnas“, neįprastų spalvų derinių (rožinis vidus, pilka išorė), pateikiantis plastiškai pavėkias indo / žmogaus kūno dalių transformacijas. Medžiagiškumo aspektas – neatsiejama J. Šarapovos kūrybinių ieškojimų dalis. „Tekstilinė žaliava, būdama kūnui gerai pažįstama ir artima, yra puikiai manojama sąjungininkė“, – patvirtina anotacijoje autorė. Tekstilės juvelyre vadinama menininkė tūkstančiais mažų dygsnelių standina audinį, sutraukia jį iki skulptūriškos masės, pakeisdama plastines ypatybes, paversdama audinį lankstoma, išverčiama, į norimus pavidalus formuojama, gyvybingai pulsuojančia medžiaga. Negali likti abejingas iš meškiukų susiūtai „Kalaitei“ su milžiniškais aukštakulniais bateliais ar marmuro tekstūra pasižymintiems skuduriniams indams. Tai, kad audiniai pirkti dėvėtų drabužių iš Vakarų Europos parduotuvėse, suteikia naujų niuansų tapatybės paieškoms kūryboje.

Dailininkės kūriniai nepasiduoda vienpusiškoms interpretacijoms. Jos pasaulėjautai būdinga vidinė laisvė, kurios nevaržo nei laikas, nei aplinka. Apie esmines gyvenimo vertybes J. Šarapova kalba be pato-

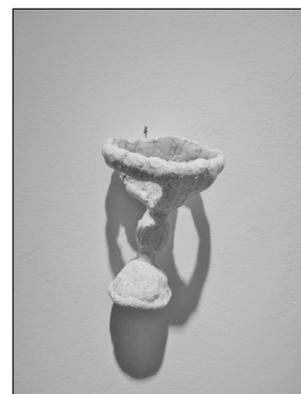

Ekspozicijos fragmentas

so, sureikšminimo, neprikišamai, kartais su lengva ironija, pasiremama intuicija ir jausmo logika. Tautiškumo paieškas ir istorinius mitus pateikia kaip žaismingą pasakojimą. Pasaulį mato akimis mažo žmogaus, siekiančio išsaugoti savo individualybę, nenorinčio tapti statistiniu vienetu begalinėje veidų jūroje.

Paroda veikia iki balandžio 25 d.

VDA galerija „Artifex“ (Gaono 1, Vilnius)
Dirba antradieniais–penktadieniais 12–18 val.,
šeštadieniais 12–17 val.

Jurga Šarapova, be pavadinimo

J. LAPINIO NUOTRAUKOS

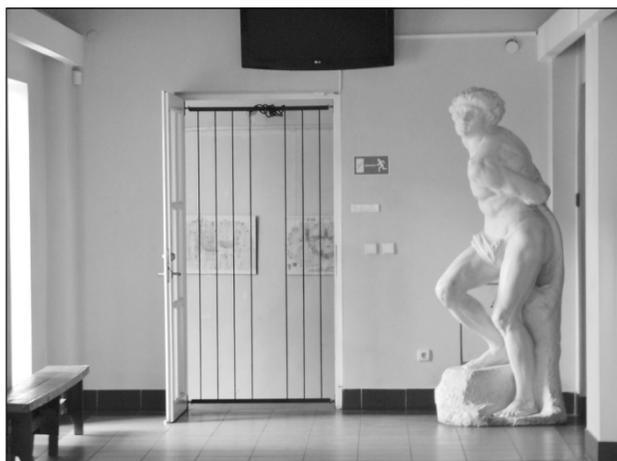
ATKELTA IŠ 6 PSL.

kūryba, ekspresija ir energija, na ir jei nedaro gyvenimo geresnio, tai bent verčia geriau jaustis. Matyt, kažko panašaus ar bent jau šiek tiek energingesnio tikėjaisi iš „Kosminės odėsės“. Tačiau panašu, kad dabar madingesnė apatija, kuri pasimato ne tik per projektus, o nuolatos sklendo VDA, ypač paskaitose. Apatija darymui, bendravimui, raiškai, diskusijai. Tik per „srautines“ paskaitas studentija kažkodėl vis nepavargsta kartoti, kad nėra galimybių, kad nežino, kaip kuratorių susirasti, kad menas miręs ir kad jis dar smirda.

SMD didysis plusas – VDA siūlomų erdvių išnaudojimas. Gaila žiūrėti, kad tokios puikios erdvės taip retai naudojamos. Net ir ekspozicijos metu. Paradoksas, nes rengiant tokius projektus norėtusi,

kad studentai konkuruotų dėl erdvių, kad jos būtų gyvos, lankomos, kad eksponuojami kūriniai jei ne kas dieną, tai bent kas savaitę keitūsi, nes, velniai rautų, – VDA juk Lietuvos meno fabrikas!

Studentų kūryboje ir apskritai

Eglė Lekevičiūtė, „Praitis“. 2012 m.

J. LAPINIO NUOTRAUKOS

Vilniuje eksponuojamos parodose pasigendu radikalumu ir aktyvizmo. Anot Česlovo Lukensko, radikalumas yra vienas iš gero meno kūrinių bruožų, o diskusijos metu prieita prie išvados, kad būtent radikalumas ir yra vienas iš meno atsinaujimo katalizatorių. Tad kodėl, mieli kolegos kūrėjai, nebandote ieškoti naujo, drąsaus, kodėl neklykiate apie tai, kas „kaso“, ar apie tai, kas „kabina“ per savo kūrybą?

Labai dažnai mėgstama kritikuoti organizatorius dėl nepasiteisinusių ar mažai publikos pritraukusių renginių prikišant netinkamai, per menkai ar per vėlai paskleistą žinią apie renginius. Norėčiau pabrėžti, kad projektas sklaidos tikrai nestokojo (el. paštu keliavo laiški, plakatai irgi buvo, sukurtas feisbuko puslapis). Žinoma, pristačius senamiestyje ir miesto centre bei visokiuose traukos objektuose, tokiuose kaip „Akropolis“ ir Arkikatedra, milžiniškų, blizgančių kosmonautų iškamšų ar panašių objektų, skelbiančių žinią apie projekto renginius, lankytojų ir dalyvių būtų daugiau – tik kad vis tas nenoras „parsiduoti“, vis ta „grynojo meno“ siekiamybė. Neskatiniu žvelgti į komunikaciją grynai komerciškai, pirmiausia, žinoma, reik-

nimo katalizatorių. Tad kodėl, mieli kolegos kūrėjai, nebandote ieškoti naujo, drąsaus, kodėl neklykiate apie tai, kas „kaso“, ar apie tai, kas „kabina“ per savo kūrybą? Labai dažnai mėgstama kritikuoti organizatorius dėl nepasiteisinusių ar mažai publikos pritraukusių renginių prikišant netinkamai, per menkai ar per vėlai paskleistą žinią apie renginius. Norėčiau pabrėžti, kad projektas sklaidos tikrai nestokojo (el. paštu keliavo laiški, plakatai irgi buvo, sukurtas feisbuko puslapis). Žinoma, pristačius senamiestyje ir miesto centre bei visokiuose traukos objektuose, tokiuose kaip „Akropolis“ ir Arkikatedra, milžiniškų, blizgančių kosmonautų iškamšų ar panašių objektų, skelbiančių žinią apie projekto renginius, lankytojų ir dalyvių būtų daugiau – tik kad vis tas nenoras „parsiduoti“, vis ta „grynojo meno“ siekiamybė. Neskatiniu žvelgti į komunikaciją grynai komerciškai, pirmiausia, žinoma, reik-

tų turėti, ką parodyti, bet įvairesnių, meniškesnių, labiau idėjų atliepančių reklamos būdų galima būtų paieškoti. Apibendrinant, projektas nudžiugino organizatorių pastangomis, renginių pasiūla, gausa ir įvairove, nuliūdino tik pačių studentų pasyvumas ir neproduktyvumas. Ar gi nekeista, argi neparadoksalia, kad ten, kur erdvė turėtų būti užpildyta menu, kūrinių, naujausiomis idėjomis ir revoliucingais, gaivališkais ekspresijos fontanais, vyruoja apatija, akina plikos baltos sienos ir net kažkoks idėjinis prėskumas. Kodėl jau pačioje pradžioje formuojasi kūrybinio puvėsio tvaikas? Tad pabuskit, kolegos studentai! Pirmyn į SMD! Pirmyn užkariauti kosmoso! Į kovą su apatija ir snobizmu! Jei ne pasireikšti, ne diskutuoti, ne kurti, tai bent kėdė auditorijoje užimti.

Renginys vykta iki balandžio 23 d.

Daugiau informacijos: <https://www.facebook.com/events/1401776420076017/?ref=ts>

Dievas madingas Holivude

Nauji filmai pagal Bibliją

Atsiimdamas „Oskarą“ už vaidmenį filme „Dalaso klubas“, Matthew McConaughey savo kalbą pradėjo žodžiais: „Pirmiausia dėkoju Dievui, nes jį garbinu. Jis suteikė man malonę – galimybes, kurios ne mano ir ne kitų, bet tik jo nuopelnas.“ Ceremonijos dalyviai liko nustebinti, bet ne todėl, kad išgarsėjęs vaidmenimis kvailose romantiškose komedijose aktorius staiga pelnė „Oskarą“. Niekam nekilio abejonių, kad sergančio AIDS herojaus vaidmuo, dėl kurio aktorius neatpažįstamai pasikeitė fiziškai, bus įvertintas „Oskaru“, nes visiškai atitinka Akademijos narių skonį. Nustebino tai, kad aktorius dėkojo ne režisieriui ir ne prodiuseriui, o būtent Dievui. Amerikiečių žiniasklaida netrukus pateikė duomenis, kad per paskutinius 30 metų „Oskarų“ ceremonijoje Dievas buvo prisimintas tik 14 kartų.

Bet gali būti, kad ateinančiais metais teikiant „Oskarus“ Dievas bus prisimenamas dažniau, nes Holivudas masiškai ėmėsi Biblijos. Ar tai reiškia, kad hedonistų ir bedievių centru dešimtosios ir puritoniškos Amerikos akys jau seniai tapę Holivudas atsivertė? Matyt, ne. Greičiausiai jis atsiveria naujai rinkai.

Šiomet JAV kino teatruose bus parodyta net 16 naujų Biblijos motyvais paremtų arba su krikščionybėmis susijusių filmų. Krikščionybės žygis kranuose vasarį pradėjo „Dievo sūnus“ („Son of God“, rež. Christopher Spencer, 2014) – gražuolis Jėzus gyvenimo, stebuklų ir

mirties istorija puritoniškose JAV valstijose sulaukė milžiniško pasisekimo.

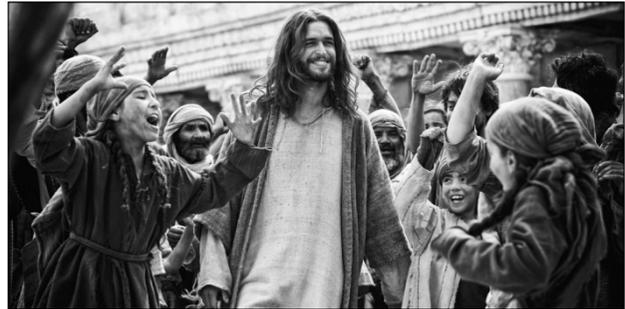
Šį penktadienį ir pas mus pradedamas rodyti Darreno Aronofsky „Nojaus laivas“ („Noah“, 2014), kur biblinį patriarchą vaidina Russellas Crowe. Metų pabaigoje planuojamas Ridley Scotto „Išėjimas“ („Exodus“), kuriame Mozę vaidinantis Christianas Bale’as ves žydus į Pažadėtąją žemę. Jau baigiamą Vico Armstrongo filmą „Edemo formulė“ („Left Behind“, 2014) taip pat įkvėpė Biblija, tačiau šio filmo veiksmas rodo Apokalipsės įžangą, kai nusipelnusieji malonės eina tiesiai į dangų. Pagrindinį vaidmenį filme sukūrė Nicolas Cage’as, kurio herojus škart kels į kovą su antikristu Amerikos krikščionis. Beje, antikristas filme vadovauja Jungtinėms Tautoms. Šis filmas – prieš dešimt metų sukurtas Vico Sarino filmo perdirbinys. Originalas sulaukė krikščionių fundamentalistų susižavėjimo ir prastų recenzijų.

Atvirai krikščioniškos ištarmės filmai Holivude nėra naujiena. Nuo 3-ojo dešimtmečio didžiąjame ekrane karaliau didžiuoliai reginiai, tokie kaip Cecile’o B. DeMille’o „Dešimt Dievo įsakymų“ (1923) ir paties režisieriaus 1956-aisiais kurtas perdirbinys ar Fredo Niblo „Benas Huras“ (1925). Šie filmai žavėjo įspūdingomis lenktynėmis ar įvairiais specialiaisiais efektais, pavyzdžiui, prasiskyrusiomis Raudonosios jūros bangomis, egzotiškoms pagonių orgijomis. Tačiau po

7-ojo dešimtmečio papročių revoliucijos ir ypač kai liovėsi galioti Hayso kodeksas, apibrėžęs, ką filmuose galima rodyti, krikščionys vis labiau buvo linkę manyti, kad kino teatruose nebeliko filmų, tinkančių visai šeimai. Pasak jų, daugumoje Holivudo filmų yra krikščionims nepriimtinių motyvų. Egzistuoja net specialūs tinklalapiai, kurių recenzantai užsirašinėja kiekvieną keiksmažodį, nuskambėjusį filme, kiekvieną šūvį, nuogos krūtinės kraštelį ar filmo herojaus išgertą alkoholio stiklą, o pasakui rašo rekomendacijas savo skaitytojams. Paprastai jos neigiamos.

Savo rekomendacijas nuolat skelbia ir Vatikanas. Reikia pasakyti, kad jo ekspertų skonis labiau išlavintas ir, tarkime, 1995 m. kino šimtmečio proga paskelbtame 45 filmų sąrašė – beveik vieni šedevrai. Sąrašas padalytas į tris kategorijas – ypatingos religinės, moralinės ir meninės vertės filmus. Vatikanas rekomenduoja Carlo Teodoro Dreyerio, Andrejaus Tarkovskio, Roberto Rossellini, Ingmaro Bergmano, Steveno Spielbergo, Krzysztofo Kieślowskio, Stanley Kubricko, Federico Fellini, kitų kino klasikų filmus ir net Piero Paolo Pasolini „Evangeliją pagal Matą“ ar Wilhelmo F. Murnau „Nosferatū“.

Tačiau kino gamybos demokratizacija (skaitmeninė kamera filmuoti pigiau) leido nepriklausomoms studijoms užpildyti nišą. Geriausias pavyzdys – „Sherwood Pictures“. 2003 m. baptistų pastorius iš Džordžijos valstijos Alexas

„Dievo sūnus“

Kendrickas surinko 20 tūkstančių dolerių ir meninių ambicijų parapijiečius, kad sukurtų filmą „Flywheel“ apie nedorą automobilį pardavėją, kuris atsivertė į tikėjimą. Filmo DVD parduoti taip sėkmingai, kad pastorius nutarė įkurti studiją ir toliau gaminti filmus. Jie pasakoja paprastas istorijas apie tikėjimo Dievu naudą, filmuose nėra sekso, nuogybių, negražių žodžių, prievartos, nevedybinių ryšių, abortų, gėjų, kontracepcijos, bet yra tvirtas ir aiškus moralas. Pasirodo, JAV jie turi savo ištikimus žiūrovus. Banalus scenarijus, prasta vaidyba ar nevykę specialieji efektai šioms žiūrovams visi netrukdo, nes filmai portretuoja jų pasaulį, problemas ir vertybes, o su personažais galima iškart susitapatinti.

Finansinė panašių filmų sėkmė privertė ir Holivudo galinguosius atkreipti dėmesį į naują rinkos segmentą. Atsakymas buvo didelio biudžeto „Narnijos kronikos“ arba filmai, kurie turi krikščioniškų motyvų

ir vengia tokių sprendimų, kurie galėtų įžeisti konservatyvių pažiūrų žiūrovus, tačiau nenutolsta nuo pagrindinės Holivudo krypties. Nors ir sukurti profesionaliose studijose, šie filmai nelabai skiriasi nuo pastoriaus Kendricko gaminių – yra sentimentalūs ir labai paprasti.

Didžiausios sėkmės – per 754 milijonų dolerių, nepaisant filme skambančios aramėjų kalbos, tiesiog pornografiškai rodomos prievartos ar autoriaus kaltinimų antisemitizmu, – sulaukė prieš dešimt metų ekranuose prieš Velykas pasirodžiusi Melo Gibsono „Kristaus kančia“.

Šiuometinius „Nojaus laivą“ ir „Išėjimą“ taip pat sukūrė režisieriai, kurių pažiūroms toli iki krikščioniškos ortodoksijos, o meistriškumu niekas neabejoja. „Nojaus laivas“ iš pradžių sulaukė tikinčiųjų priekaištų, bet po peržiūros popiežiui Pranciškui, regis, jų nebeliko. Tačiau „Išėjimo“ autorius Ridley Scottas atvirai sako, kad „religija yra viso blogio šaltinis“.

PARENGĖ KORA ROČKIENĖ

Istorijos įvykių epicentre

Tarptautinis Budapešto kino festivalis „Titanikas“

Santa Lingevičiūtė

Balandžio 9–12 d. vyko dvidešimt pirmasis Tarptautinis Budapešto kino festivalis „Titanikas“. Organizatoriai pakvietė kaip žiuri narę kartu su vengrų režisieriumi János Szász, kurio filmas „Storas sąsiuvinis“ pernai Karlovi Varuose buvo apdovanotas pagrindiniu prizų, bei subtiliu humoru išsiskiriančio britų režisieriaus Beno Wheatley ilgamečių prodiuseriu ir draugu Andy Starke’u. Beje, paskutinis Wheatley filmas „Laukas Anglijoje“ pernai Karlovi Varuose taip pat buvo apdovanotas Specialiuoju žiuri prizų.

Į festivalio programą šimet įtraukti penkiasdešimt du filmai, o retrospektyva buvo skirta žiemą mirusio Miklóso Jancsó kūrybai. Gaila, kad filmai be anglišku subtitru, bet viliuosi, kad bent vienas Lietuvos kino festivalis ryšis pristatytį šį režisierių mūsų auditorijai. Seansai vyko modernio stiliaus pastatuose, kuriuose įsikūrę kino teatrai „Uránia“ bei „Puskin“, tad per peržiūrą akys kartais nukrypavo ir į kino ekrano apšviestas įspūdingas lubas. Visi festivalio

organizatoriai (net ir festivalio svečių savanoriai), su kuriais teko bendrauti, – arba kino studijų magistrantai, arba jau doktorantai. Tad nestebino rimtas požiūris į kiekvieną kruopščiai atrinktą filmą, o uždarymo akcentu tapo Jimo Jarmuscho filmas „Išgyvena tik mylintys“.

Konkursinėje programoje viso labo buvo devyni filmai iš įvairių pasaulio šalių. Atrinkti pirmi arba antri režisierių darbai. Išimtis – Kanų numylėtinio Xavier Dolano „Tomas atvyko į kaimą“. Paklausus, kodėl jis atsidūrė konkursinėje, programos sudarytojas teigė norėjęs atkreipti dėmesį į talentingą režisierių, kuriam dar tik dvidešimt penkeri.

Pagrindinis festivalio prizas skirtas bulgarų režisierės Mayos Vitkovos filmui „Viktorija“ („Viktoria“). Apsispręsti lengva tikrai nebuvo, tad diskusijos vietoj paties žiuri suplanuotų dešimties minučių užtruks tris valandas ir galiausiai liko tik balsuoti. Mat devynius metus rašytas ir kurtas filmas nėra tobulai išbaigtas, o apdovanoti reikia geriausią filmą, tad kreipėme dėmesį ne tik į režisūrinius sprendimus, bet

ir į kitus aspektus – vaidybą, prodiuserės darbą, – atsižvelgėme ir į tai, kuriai kūrybinei grupei piniginis prizas būtų didesnis paskatinimas. „Viktorija“ – debiutinis Mayos Vitkovos filmas. Anksčiau ji prodiuseravo „Kino pavasarįje“ rodytą Kameno Kalevo juostą „Rytų pjesės“. Dabar Vitkova įkūrė savo nepriklausomą kino gamybos kompaniją „Viktoria Films“ ir padedama rumunų prodiuserės ir Cristi Puiu žmonos Ancos Puiu (prodiuseravusios ir „Pono Lazaresku mirtį“) sukūrė pirmąjį savo filmą.

„Viktorija“ tiesia paralelę tarp nefunkcionalios šeimos ir Bulgarijos istorinių permainų. Viskas prasideda 1979 metais. Gražiai ir maištingai Borijana (įspūdingu bruožu aktorė Irmena Chichikova) bloga nuo komunizmo ir jį šlovinančios motinos. Ji svajoja iškeliauti į Veneciją, iki kurios tik 1024 kilometrai. Jos vyras jau tiki, kad moteris laukiasi kūdikio, bet Borijana atšaukia, kad vaikų bus tik tada, kai jie abu ištrūks į laisvą šalį. Jauna moteris visaip bando saugotis nėštumo, tualete rūko unitazo bakelyje slepiamas amerikietiškas cigaretes ir ge-

„Viktorija“

ria kokakolą. Tačiau atsitinka taip, kaip planavo Borijanos vyras – 1979 m. jiems gimsta Viktorija, mergaitė be bambos. Jaunai motinai vaikas reiškia, kad ji visam laikui įstrigo niūrioje Bulgarijoje. Visiškai kitaip mano komunistų partijos lyderis Todoras Živkovas. Dėl keisto kūdikio apsigimimo vadovas Viktoriją paskelbia dešimtmečio vaiku ir mergaitę tampa šviesios komunistinės ateities simboliu. Dešimt metų šis komunizmo vaikas (ją vaidina režisierės dukra Daria Vitkova) turi asmeninį telefoną, kuriuo visada gali paskambinti Živkovui, gali su bet kuo elgtis ir išsidirbinėti kaip tinkama. Tačiau 1989 m., kai Živkovas netenka galios, Viktorija pradeda suvokti, kad jos ateitis ne tokia ir šviesi. Motina Borijana visiškai jos neprisileidžia, tik vienintelis tėvas stengiasi palengvinti mergaitės gyvenimą.

Režisierė mergaitę tampa Bulgarijos tuometinių realiųjų ir vėlesniųjų

pokyčių metafora. Vitkova nebijo magiškojo realizmo elementų bei sarkastiško humoro ir kuria netradicinės moters portretą: Borijana neturi motinos instinkto, ji ima bodėtis ne tik komunizmu, bet ir bestuburiu vyru, kuris, siekdamas išgyventi, lengvai ir tyliai prisitaiko prie kokios politinės sistemos, demonstracijose susiranda meilužį, kurį drąsiai parsiveda į namus per vieną Viktorijos gimtadienį. Filmas kiek ištęstas: 1989 m. griuvus Berlyno sienai, griūva ir filmo struktūra, atsiranda daug nereikalingų meninių intarpų, o palikta veiksmo nuošalyje suaugusi Viktorija ima trypčioti vietoje, nes visas dėmesys skiriamas Borijanai. Tačiau Vitkova sugebėjo tinkamai panaudoti archyvinę medžiagą ir įtaigiai perteikti savo personažų jausmus, troškimus ir nusivylimus, atsidūrus savaip siurrealistinių istorijos įvykių epicentre.

Apie pasaulio ir savęs suvokimą

Pokalbis su suomių režisiere Ulrika Bengts

„Kino pavasaris“ parodė suomių „Oskarui“ nominuotą Ulrikos Bengts filmą „Mokinys“. Filmo veiksmas nukelia į 1939-ųjų vasarą vienoje Baltijos jūros saloje, kur gyvena valdingo švyturio prižiūrėtojo Haselbondo šeima. Į salą dirbti prižiūrėtojo padėjėju atvyksta trylikametis Karlas. Jam tai geriau nei grįžti į našlaičių prieglaudą. Karlas susidraugauja su užguitu prižiūrėtojo sūnumi Gustafu, tačiau jų draugystė netrukus virsta konkurencija, nes Haselbondas Karlą ima vertinti labiau nei savo sūnų. Vaikiniui pradeda aiškėti ilgai slėptos šeimos problemos...

Šis suomių filmas sukurtas švedų kalba, tad buvo įdomu režisierės paklausinti apie švediškai kalbančių Suomijos gyventojų kuriamą kiną, „Mokinio“ filmavimą gana egzotiškais sąlygomis, atrodytų, visai neegzotiškos Baltijos jūros saloje

Jūs priklausote švediškai kalbančių suomių mažumai. Skaičiau, kad „Mokinį“ Suomija pristatė „Oskarui“, nors filmas esą švediškasis. Tai kaip yra iš tiesų?

Jis suomiškasis. Bet taip, esu švediškai kalbanti suomė, mūsų yra apie 300 tūkstančių. Juk Suomija ir Švedija buvo ta pati šalis beveik 600 metų. Filme vaidina švedai, pavyzdžiui, garsi švedų aktorė Amanda Ooms. Sala, kur filmavome švyturį, yra vidury jūros, pasienio zonoje tarp Suomijos ir Švedijos.

„Mokinys“ – vienas švediškai kalbančių suomių filmų. Gal šios mažumos kūriniams būdingos kokios nors žanrinės subtilybės?

Ne, nemanau, kad tai susiję su žanrais. Suomijoje pilnametražių

vaidybinių filmų, kurtų švedų kalba, istorija gana trumpa – praėjo tik 15 metų, kai pasirodė pirmasis. Bet prieš tai, žinoma, buvo kuriami televizijos filmai švedų kalba. Filmai švedų kalba Suomijoje kuriami tik maždaug kas ketverius metus. Mano pirmasis filmas „Iris“ pasirodė 2011 metais.

Iš bendro konteksto šie filmai išsiskiria tik kalba?

Taip. Man atrodo, kad kinas – labiausiai tarptautinis meno kūrimo būdas. Pavyzdžiui, šio filmo scenarijų parašė vokiečių autorius. Su juo susipažinau viename festivalyje. Jis tiesiog atėjo pas mane ir prodiuserį, paklausė, ar mes žinome ką nors apie švyturių salas Baltijos jūroje, nes jis ką tik parašė istoriją, kuri vyksta vienoje iš jų. Tai buvo atsitiktinumas.

Papasakokite apie salą, kurioje filmavote.

Kai filmavome, gyvenome senoviniame buriniame laive. Beveik tokiam, kokio modelį turi veikėjas Gustafas. Tai buvo mūsų viešbutis. Jis pastatytas Alandų salose. Jose ir filmavome, tai salos tarp Suomijos ir Švedijos. Saloje nebuvo jokio uosto, todėl kasdien daug kartų turėjome plaukti guminėmis valtėmis. Ne visa komanda sutilpo laive, todėl kai kurie filmavimo grupės nariai apsigyveno filmavimo aikštelėje – name, kuriame filmavome. Patys tvirčiausi vyrai šešias savaites gyveno palapinėse, nors visur aplink buvo pilna nuodingų gyvačių (Suomijoje gyvena dviejų rūšių nuodingos gyvatės). Toje saloje nuo 7-ojo dešimtmečio pradžios niekas negyveno, tad gamta buvo susigrąžinusi salą. Gyvatės buvo ramios, jei praci-

davai pro patį jas, net nepajudėdavo. Tai buvo tam tikra vasaros stovykla suaugusiems žmonėms (*šypsosi*).

Tai turėjot saloje viską sutvarkyti?

Taip. Dar filmuodami švyturyje kasdien turėdavome po daug kartų lipti 174 laiptelius aukštyje iki kambario, kur švyturio prižiūrėtojas vedė vaikams pamokas. Taigi visi buvome labai stiprūs, kai sugrįžome iš salos.

Kaip toli nuo žemės ji buvo?

50 jūrmylių. 4 valandos nuo artimiausio Marienhamo uosto laivu. Filmavome 6 savaites, tačiau su pertraukomis – filmuojame 10 dienų, kelioms dienoms grįžtame į civilizaciją, po to tęsiame filmavimą. Kitaip, man atrodo, būtume truputį išprotėję. Bet vasara buvo tikrai ypatinga. Niekada nepamiršiu šio filmavimo.

Kaip suomių auditorija reagavo į filmą?

Galbūt todėl, kad filmas švedų kalba, jį pasižiūrėjo šiek tiek mažiau žiūrovų, bet išgirdau daug teigiamų vertinimų. Man buvo didelė garbė, kad filmą nominavo „Oskarui“. Pirmą kartą Suomija nominavo filmą švedų kalba.

Ar jums patinka suomių kinas?

Taip, man patinka. Per pastaruosius kelerius metus sukūrta daug gerų filmų. Aš dirbu režisiere jau daugiau nei dvidešimt metų ir man atrodo, kad per tą laiką tikrai patobulėjome. Dabar kuriami daugiau filmų, skirtingos istorijos, žanrai, filmus kuria skirtingi žmonės ir tai gerai.

Atrodo, kad Suomijoje kuriama

Ulrika Bengts

daug istorinių filmų. Kodėl?

Aišku, suomiškuose filmuose nuolat juntamas Pilietinio ir Antrojo pasaulinio karo šešėlis. Beveik kasmet sukuriama filmų, aptariančių karo traumas, karo temas. Bet manyčiau, kad dabar tipišką suomišką galima laikyti gana energingą filmą apie jaunus žmones, gyvenančius Helsinkyje. Nesakyčiau, kad istoriniai filmai būdingi suomių kinui.

Jūsų filme veiksmas vyksta 1939 m., tačiau jame neįstoriinio laiko. Kodėl?

Tai buvo mano sprendimas, nes juk filmas kalba apie valdžią, karo žaidimus, kontrolę. Tai, kaip švyturio prižiūrėtojas elgiasi su kitais žmonėmis, rodo, kodėl buvo įmanomas karas. Manau, kad dabar mes Europoje vis dar jaučiame vėjus iš 4-ojo dešimtmečio. Ilgimės stiprios valdžios, svarbi vyrų stiprybė, jėga, juntamas tam tikras moteriškumo, meno, džiaugsmo, vaikiškumo, jautrumo niekinimas. Kasdieniame gyvenime Suomijoje patriarhaliskumas vis dar stiprus.

Bet, pavyzdžiui, Aku Louhimieso

„Sušalusiam mieste“ ar dokumentiniame filme „Gyvenimo garai“ vyrai jaučiasi prislėgti, nes moterys stiprios ir jie nebegali pateisinti savo vyriškumo...

Suomijos moterys visada buvo stiprios, visą laiką dirbom tiek pat kiek vyrai ir kartais net tuos pačius darbus. Feminizmas Suomijoje niekad nebuvo stiprus. Tačiau jaučiama ir priešiška reakcija į feminizmą. Pas mus nevyksta feministiškos diskusijos kaip kitose Skandinavijos šalyse, pavyzdžiui, Švedijoje.

Tad šį filmą taip pat galime vadinti feministiniu...

Taip, nes aš esu feministė ir todėl visi mano filmai yra feministiniai. Juk būdama režisierė tyrinėji ir savo pačios pasaulio suvokimą.

Pagrindiniai „Mokinio“ veikėjai – paaugliai.

Aš jį kūriau suaugusiems, bet, be abejo, jei pagrindinius vaidmenis kuria du paaugliai, filmu susidomės ir jaunesni žiūrovai. Man „Mokinys“ – alegorija, ir visi, kurie patyrė kokią nors spaudą, gali su filmu susitapatinti. Tai nebūtinai spauda šeimoje, bet ir išnaudojimas darbo vietoje, mokykloje, tarp draugų, višiuomenėje... Tai gali atsitikti bet kur ir bet kada. Tiesiog kai perkeli veiksmą į praeitį, lengviau žiūrėti. Iš laiko perspektyvos lengviau suprasti ir pagauti, bet ši istorija yra belaikė.

Tačiau juk filmo veikėjai maištauja...

Taip. Manau, kad tironas gali būti stiprus, bet jis niekad negyvens amžinai ir visad ateis kokia nors revoliucija.

KALBĖJOSI JORĖ JANAVIČIŪTĖ

Rodo TV

Atostogos Ukrainoje

Pirmadienį pažiūrėjęs Ritos Mičiūtės laidą supratau, kad jau galime kalbėti apie *homo lituanicus* fenomeną. Laidoje dalyvavusios Valstybinės lietuvių kalbos komisijos vadės savanoriškas pasidalijimas į kalbininkę ir valstybės pareigūnę atitiko šizofrenišką *homo sovieticus* susidvejinimą. Moteris, beje, jo net nesigėdijo ir rinkosi ne profesinį, o „valstybinį“ požiūrį. Tai man ir baisiausia, nes profesionalas, net ir užimdamas aukščiausius postus, turi likti profesionalas, o ne valdininkas.

Iškart pagalvojau, iš kur dabar atsiranda panašūs visuomeninio gyvenimo personažai? Amerikiečiai iškart prisimintų vaikystės traumas, bet šįkart gal ne vaikystė kalta? Nors kas žino, kokias pasakas vaikystėje jau skaitė mama.

Todėl siūlau, ypač turintiems vaikų, pažiūrėti Spike'o Jonze'o 2009 m. filmą „Maksas ir Maksimonstrai“ (*BTV, 19 d. 19.30*). Filmo herojus – jautrus berniukas Maksas. Jis pabėga po barnio su mama ir atsiduria saloje pas paslaptingas laukines būtybes. Jos beviltiškai laukia lyderio,

„Maksas ir Maksimonstrai“

o Maksas svajoja apie karalystę, kurią galėtų valdyti. Karūnuotas Maksas pažada sukurti pasaulį, kur kiekvienas suras savo laimę.

Ironiškas intelektuales Spike'as Jonze'as iš pradžių, ko gero, nebuvo geriausias kandidatas ekranizuoti 1964 m. pasirodžiusią Maurice'o Sendako (jis yra ir filmo prodiuseris) knygą apie maištingo vaiko siaubus ir džiaugsmus. Tačiau filmo pabaigoje apie tai net nesusimąstome – toks įspūdingas, juokingas ir neįtikėtinas ekranas vaiko sielos pasaulis.

Kinas dažnai rodo „cukruotą“ vaikystės viziją. Ko gero, nereikia ir būti skaičiams visus Freudo veikalus, kad galėtumei įvardyti tai, kas vyksta filme. Pakanka tik prisimin-

ti. Ir tada „Maksas ir Maksimonstrai“ pažadins atmintyje kadaise patirtas adrenalinio bangas, euforijos ir neviltingas akimirkas. Jos susilies su atsivierančios nežinomybės patirtimi, kurią matome ekrane. Juk priešais berniuko akis, ten, horizonte – vaikystės pabaiga. Jonze'as taip ir aiškino savo sumanymą: „Nesirengiau kurti filmo vaikams, norėjau sukurti filmą apie vaikystę. Šioje istorijoje aštuonerių ar devynerių metų berniukas bando geriau suprasti savo aplinką ir pasaulį bei kai kuriuos savo jausmus – jaudinančius ir nekontroliuojamus. Mes visi tai patyrėme ir paskyrėme.“

Vaiko pasaulį praskleidžia ir danų režisierė Susanne Bier „Oskarui“

apdovanotame filme „Geresniame pasaulyje“ (*LRT Kultūra, 23 d. 22.30*). Vienas filmo herojų Eljas kartu su draugu Kristianu rengia žiaurų keršto planą. Jis nori atkeršyti miestelio mechanikui, kuris sumušė jo tėvą Antoną. Pastarasis ne vienus metus dirbo pabėgėlių stovyklos Afrikoje gydytoju, todėl niekad neatšako į prievartą tuo pačiu. Bet vaikui tai nesuprantama, jam atrodo, kad tėvą pažemino.

„Geresniame pasaulyje“ – iš tų filmų, kurie nori kalbėti apie sudėtingas šių dienų pasaulio problemas (prievartą, socialinę neteisybę, yrančias šeimas, ydingą švietimo sistemą ir pan.), bet, deja, vis dažniau nuslysta į paviršutinišką didaktiką. Panašiuose filmuose pasaulis atrodo supaprastintas, nors kūrėjai ir stengiasi sureikšminti kiekvieną savo personažų žingsnį, žodį ar žvilgsnį.

Tokie pavojai akivaizdūs ir Dovi- lės Gasiūnaitės filme „Narcizas“ (*LRT, šįvakar, 18 d. 24 val.*). Filmo herojus talentingas muzikantas blaškosi, neranda vietos gyvenime, nemoka išsaugoti šeimos, bet pasižiūrėjęs „Narcizą“ vis dėlto sunku suprasti, kuo režisierė šis personažas atrodo toks ypatingas ir bran-

gus. Gal todėl, kad nuoširdžiai nesuvokia savo banalumo?

Jo, regis, nesuvokia ir filmo „Jobas“ (*TV3, 20 d. 22.15*) režisierius Joshua Michaelas Sternas. Jis sukūrė komerciškai gal ir sėkmingą, bet iš esmės nykų, jokiais meninėmis ypatybėmis nepasižymintį biografinį filmą apie naujųjų laikų didvyrį Steve'ą Jobą. Akivaizdu, kad sudėtinga „Apple“ kūrėjo figūra reikalauja ir adekvačios kinematografinės jos refleksijos. Deja, filme matome ne dramatišką istoriją, o faktų rinkinį.

Ukraina dabar dėmesio centre, o kitą savaitę minėsime dar vienas Černobylio katastrofos metines. Todėl leisiu sau parekomenduoti Bradley Parkerio sukurtą siaubo filmą „Černobilio dienoraščiai“ (*TV3, 19 d. 23.30*). Jo herojai – šeši jauni turistai ekstremalai – išsirengia atostogų į Ukrainą ir nusprendžia vykti ekskursijon į kelis dešimtmečius uždara zona paskelbtą Pripetę. Jaunuoliai tikisi neišdildomų įspūdžių. Mirusiam mieste jų tikrai bus. Svarbiausia, kad tai nevyktų realybėje.

Jūsų –

JONAS ŪBIS

Parodos

VILNIUS

Nacionalinė dailės galerija

Konstitucijos pr. 22

XX a. Lietuvos dailės ekspozicija
Kęstučio Zapkaus (Niujorkas) retrospektyva
Paroda „Šviesos“ (Aidas Bareikis, Patricija Jurkšaitytė ir Žilvinas Kempinas)

Vilniaus paveikslų galerija

Didžioji g. 4

Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai
Lietuvos dailė XVI–XIX a.
Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai
Oršos mūšio 500–ųjų metinių minėjimo paroda „Oršos mūšis“
nuo 17 d. – paroda „Marcelijaus Martinaičio margučiai“

Radvilų rūmai

Vilniaus g. 24

Europos dailė XVI–XIX a.
Dubingių ir Biržų kunigaikščiai Radvilos
Rytų Azijos, Naujosios Gvinėjos ir Australijos aborigenų menas

Taikomosios dailės muziejus

Arsenalo g. 3A

Paroda „Nuo karo iki taikos“ (XX a. penkto-šešto dešimtmečio mada iš Aleksandro Vasiljevo kolekcijos)
Leonardo Tuleikio paroda „Tapybos atspindžiai“

Vytauto Kasiulio dailės muziejus

A. Goštauto g. 1

Vytauto Kasiulio kūrinių kolekcija
Paroda „Arbit Blato Paryžius ir Venecija“

Lietuvos nacionalinis muziejus
Naujasis arsenalas

Arsenalo g. 1

Senosios Lietuvos istorija XIII–XIX a.
Lietuvių liaudies menas; Kryždirbystė
Paroda „Tradicinis audimas: spalva ir ornamentas“
Paroda „Muziejus ir kolekcininkas: Gedimino Petraičio išėivijos dailės kolekcija ir Zigfrido Jankausko liuanistinių sidabro dirbinių kolekcija“

Kazio Varnelio namai–muziejus

Didžioji g. 26

K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija
Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44

VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS

Parodų salės „Titanikas“

Maironio g. 3

iki 24 d. – Elenos Balsiukaitės–Brazdžiūnienės tapybos darbų paroda „Aš esu daktaras meilė“

Galerija „Akademija“

Pilies g. 4A/2

iki 26 d. – Jūratės Petruškevičienės paroda „Iš būtojo laiko“
Andriaus Surgailio fotografijų paroda „Bestiarijus“

Tekstilės galerija „Artifex“

Gaono g. 1

iki 25 d. – Jurgos Šarapovos paroda „Dubens dugnas“

„5 Mills“

Malūnų g. 5

iki 23 d. – Studentų meno dienų paroda „Kosminė odisėja 2014“

A. ir A. Tamošaičių galerija „Židiny“

Dominikonų g. 15

Dailininkų Tamošaičių kūryba
XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai

Telšių galerija

Kęstučio g. 3

Evaldo Adomkaus paroda „Praeitis–ateitis?“

Bažnytinio paveldo muziejus

Šv. Mykolo g. 9

Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija
Senosios liturginės tekstilės paroda „Šilkas ir auksas“

Šiuolaikinio meno centras

Vokiečių g. 2

Arūno Gudaičio paroda „Dalys ir gabalai“
Vlado Urbanavičiaus skulptūrinis objektas „Standartiniai rezervuarai“
Dariaus Žiūros paroda „SWIM“

Galerija „Kairė–dešinė“

Latako g. 3

iki 19 d. – Vlado Urbanavičiaus paroda „Juodraščiai“

Meno projektų erdvė „Malonioji 6“

Malonioji g. 6

Algimanto Palucko kūrinių paroda–pardavimas „Ko aš nežinau“

Galerija „Aidas“

Trakų g. 13

nuo 15 d. – Kristinos Danilevičienės koliažų paroda „Daiktai iš jūros“

„Prospekto“ fotografijos galerija

Gedimino pr. 43

iki 19 d. – naujai priimtų Lietuvos fotomeininkų sąjungos narių paroda „New Folder“

Pamėnkalnio galerija

Pamėnkalnio g. 1/13

Arvydo Každailio jubiliejinė grafikos paroda „Patyrimai“

Šv. Jono gatvės galerija

Šv. Jono g. 11

iki 26 d. – paroda „Svajonių komanda“ (Martynas Gaubas, Kazys Venclovas, Danas Aleksa)

Galerija „Arka“

Aušros Vartų g. 7

Metinė apžvalginė Vilniaus tapytojų paroda „Laisvės spalvos“
Dalios Mažeikytės paroda „Laiko slinktys“

Galerija „Meno niša“

J. Basanavičiaus g. 1/13

iki 22 d. – Jario A. Brantingo paroda „Spalvoti mūsų ir mūsų gyvenimai“

Galerija AV17

Aušros Vartų g. 17

Kęstučio Svirnelio darbų paroda „Motoras, lateksas ir oras“

Galerija „Vitražo manufaktūra“

Stiklių g. 6

Miglės Grigutytės ir Pauliaus Šliaupos videoinstaliacija „Cycle“

Vilniaus rotušė

Didžioji g. 31

Dailės paroda, skirta Individualistų grupės dvidešimties metų jubiliejui

Galerija „Kunstkamera“

Ligoninės g. 4

iki 26 d. – Stasio Eidrigevičiaus paroda „Pratęsti paveikslai“

„Mažoji galerija“

Latvių g. 19A

iki 20 d. – paroda „Aktas“ (tapyba, grafika, skulptūra)

Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos galerija

Šv. Jono g. 11

iki 21 d. – Ernesto Fidelio Romero Bayterio (Kolumbija) paroda „Extracomunitario“

Rašytojų klubas

K. Sirvydo g. 6

Vilniaus vaikų ir jaunimo dailės mokyklos mokinių paroda „Improvizacijos K. Donelaičio poemos „Metai“ tema“

Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerija „Vėjas“

Vilniaus g. 39

Paroda „Kai aš mažas buvau 2“

Pylimo galerija

Pylimo g. 30

levos Skauronės tapybos paroda „…už lapijos ir kalnų“

„Skalvijos“ kino centras

Goštauto g. 2/15

iki 23 d. – paroda „Kosminė odisėja 2014“

KAUNAS

Kauno paveikslų galerija

K. Danelaičio g. 16

iki 27 d. – keramikų Lilijos Olšauskienės ir Augustės Olšauskaitės paroda „Abi“
iki 20 d. – paroda „Jonui Vaičiui – 110“
Paroda „Leonardas Vaitys. Architektūra: kūrybos faktai“

A. Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus

V. Putvinskio g. 64

iki 27 d. – Mildos Gailiūtės paroda „Sugrįžinėjimai“

Keramikos muziejus

Rotušės a. 15

Keramikos paroda „Pavasaris 2014“

Galerija „Meno parkas“

Rotušės a. 27

Jolantos Kyzikaitės parodos „Šventė“

VDU menų galerija „101“

Laisvės al. 53

Menininkų grupės „Konsortium“ (Vokietija) paroda „Morph“

Galerija „Meno forma“

Savanorių pr. 166

Paroda „Kurk“

KLAIPĖDA

KKKC parodų rūmai

Aukštoji g. 1 / Didžioji Vandens g. 2

nuo 25 d. – fotografijų projekto „Tamsioji pasakojimo pusė“ paroda
nuo 25 d. – paroda „Close Stranger“ („Pažink svetimšai!“)

Baroti galerija

Aukštoji g. 3/3a

iki 23 d. – Vaidoto Janulio koliažų paroda „Vidinės atminties archyvas“

Klaipėdos galerija

Daržų g. 10 / Bažnyčių g. 4

Valdimaro Kalninio grafikos kūrinių paroda

Galerija „si:said“

Galinio Pylimo g. 28

Valdo Simučio tapybos paroda „Portretas“

ŠIAULIAI

„Laiptų galerija“

Žemaitės g. 83

Rimo Bičiūno tapybos paroda „Po penkerių metų“

Dailės galerija

Vilniaus g. 245

Dalvio Udrio tapybos paroda „50 + 1“
nuo 18 d. – Vaidos Markevičiūtės ir Simo Kazlausko paroda „Tu(š)čiaiA“
Živilės Minkutės personalinė paroda „Jungtys“

Spektakliai

VILNIUS

Nacionalinis operos ir baleto teatras

22 d. 18.30 – G. Donizetti „MEILĖS ELIKSYRAS“. Dir. – M. Pitrėnas
23 d. 18.30 – P. Čaikovskio „GULBIŲ EŽERAS“. Dir. – R. Šervenikas
24 d. 19 val. – A. Raudoniko 80-mečio koncertas

25 d. 18.30 – „CARMEN“ (2 v. baletas pagal G. Bizet muz.). Dir. – M. Barkauskas
26 d. 18.30 – „BARBORA RADVILAITĖ“ (pagal S. Vainiūno, A. Malcio, H.M. Góreckio ir kt. muziką). Dir. – R. Šervenikas
27 d. 12 val. – S. Prokofjevo „PELENĖ“.

„7md“ rekomenduoja

Dailė

Visos trys naujos parodos Šiuolaikinio meno centre vertos dėmesio pirmiausiai todėl, kad (pagaliau!) pristato tris įdomius Lietuvos menininkus. Senokai matytą Darių Žiūrą su kelių ciklų projektu „SWIM“, kur apmąstomas anonimiškumas, svetimumas. Taip pat parodomis nelepinantį Arūną Gudaitį su paroda-dėlione „Dalys ir gabalai“. Na o puikųjį (paprastai be darbo žiojėjantį) antro aukšto kiemelį prikėlė Vlado Urbanavičiaus „Standartiniai rezervuarai“ – nepakeliami industriniai objektai, pavirtę grakščiu, blizgiu bevcik dizainu arba Narcizo mito veiksmo vieta.

Muzika

Balandžio 24 d., ketvirtadienį, 19 val. Filharmonijos Didžiojoje salėje koncertuoja pirmą kartą Lietuvoje viešintis garsus pianistas Yundi (Yundi Li) iš Kinijos. Jis yra jauniausias F. Chopino konkurso (2000 m.) nugalėtojas. Jaunatvišku žavesiu užkariavęs pasaulio scenas Yundi ne kartą pelnė Geriausio klasikinės muzikos įrašo apdovanojimą, o 2008 m. sukurtą dokumentinį filmą „Jaunasis romantikas“, kuriame įamžintos pianisto repeticijos bei debiutas su Berlyno filharmonijos orkestru ir dirigentu Seiji Ozawa, pamatė daugiau kaip 100 milijonų žmonių visame pasaulyje. Pianistas Vilniuje atliks Ludwigo van Beethoveno, Fryderyko Chopino, Roberto Schumanno kūrinius.

Teatras

Balandžio 24, 25 d. 16 val. Lietuvos nacionalinio dramos teatro Mažojejoje salėje įvyks suomių dramaturgės ir režisierės Saaros Turunen spektaklio „Broken Heart Story (Sudaužytos širdies istorija)“ premjera. Šį spektaklį verta pamatyti jau vien dėl to, kad čia pagrindinį ūsuotosios moters vaidmenį atlieka puiki aktorė Rasa Samuolytė.

Dir. – A. Šulčys (Nacionalinės M.K. Čiurlionio menų mokyklos Baletu skyrius)

Nacionalinis dramos teatras

Didžioji salė
18 d. 18.30 – F. Dostojevskio „STEPANČIKOVO DVARAS“. Rež. – J. Vaitkus
22 d. 18.30 – Just. Marcinkevičiaus „KATEDRA“. Rež. – O. Koršunovas
23 d. 18.30 – J. Giraudoux „IR VĖL VISKAS BUS GERALI“. Rež. – C. Graužinis
24 d. 18.30 – Dante’s Alighieri „DIEVIŠKOJI KOMEDIJA“. Rež. – E. Nekrošius („Meno fortas“)
25 d. 18.30 – J. Dautarto „PASKENDUSI VASARA“ (M. Katiliškio kūrinių motyvais). Rež. – J. Dautartas
26 d. 17 val. – F. Dostojevskio „IDIOTAS“. Rež. – E. Nekrošius („Meno fortas“)
27 d. 12 val. – K. Čiukovskio „DAKTARAS AISKAUDA“. Rež. – E. Jaras
Mažoji salė

24, 25 d. 16 val., 26 d. 14 val. – PREMJERA! S. Turunen „BROKEN HEART STORY (SUDAUŽYTOS ŠIRDIES ISTORIJA)“. Rež. – S. Turunen. Vaidina D. Gavenonis, M. Polikevičiūtė, R. Samuolytė, P. Tamolė, R. Valiukaitė, T. Vaškevičiūtė
27 d. 16 val. – M. Duras „MUZIKA 2“. Rež. – A. Liuga
Studija
18 d. 19 val. – „LIŪDNOS DAINOS IŠ EUROPOS ŠIRDIES“ (pagal F. Dostojevskio romaną „Nusikaltimas ir bausmė“). Rež. – K. Smedsas (Suomija)

Vilniaus mažasis teatras

18 d. 18.30 – „ALTORIŲ ŠEŠĖLY“ („Knygos teatras“)
25 d. 18.30 – I. Margalit „TRIO (J. Bramso, R. Šumano ir K. Šumano meilės istorija)“. Rež. – P. Galambosas (Vengrija)
26 d. 18.30 – M. Gorkio „MOTINA (VASA ŽELEZNOVA)“. Rež. – K. Glušajevas
27 d. 12 val. – „BRANGUSIS ATRAKCIONŲ PARKO DĖDEI!“ Rež. – O. Lapina
27 d. 18.30 – J. Tumo-Vaižganto „DĖDĖS IR DĖDIENĖS“. Rež. – G. Tuminaitė

OKT/Vilniaus miesto teatras

24 d. 19 val. *OKT studijoje* – A. Čehovo „ŽUVĖDRA“. Rež. – O.Koršunovas

Valstybinis jaunimo teatras

19 d. 12 val. – J. Erlicko „BILIETAS IŠ DANGAUS“. Rež. – D. Jokubauskaitė (Salė 99)
19 d. 18 val. – velykinis koncertas „Giedu tau“. Dalyvauja A. Jalianiauskas, smėlio dailininkė M. Sosnina (Sankt Peterburgas),

V. Labutis (saksofonas), J. McClungas (būgnai), modernaus šokio grupė ir styginių kvintetas
22 d. 18 val. – „ALBANIJOS NEKALTOJI“ (inscenizacija Č. Stonio ir S. Norkutės). Rež. – S. Norkutė
23 d. 18 val. – D. Wassermano „SKRYDIS VIRŠ GEGUTĖS LIZDO“. Rež. – V. Griško
24 d. 18 val. – A. Juozaičio „ŠIRDIS VILNIUJE“. Režisieriai – J. Vaitkus, A. Vidžiūnas
25 d. 18 val. – M. Frayn „TRIUKŠMAS UŽ KULISŲ“. Rež. – P.E. Landi
26 d. 12 val. – J. Kelero, A. Jalianiausko „PAIKA PELYTĖ“. Rež. – A. Jalianiauskas (Salė 99)
26 d. 18 val. – H. Melville’io „RAŠTININKAS BARTLBIS“. Rež. ir insc. aut. – R. Kazlas
27 d. 15 val. – „RAGANIUKĖ“ (pagal O. Preusslerio pasaką). Rež. – E. Jaras
27 d. 18 val. – H. Ibseno „ŠMEKLOS“. Rež. – A. Jankevičius (Salė 99)

Rusų dramos teatras

18 d. 18.30 – A. Jablonskajos „STABMELDŽIAI“. Rež. – J. Vaitkus
24 d. 18.30 – R. Cooney „NR.13“. Rež. – E. Murašovas
25 d. 18.30 – A. Puškino „EUGENIJUS ONEGINAS“. Rež. – J. Vaitkus
26 d. 12 val. – Z. Hopp „JUNAS IR SOFUS ARBA AUKSINIS RITERIS“. Rež. – O. Lapina
26 d. 18.30 – N. Simono „PASKUTINYSIS AISTRINGAS MEILUŽIS“. Rež. – O. Lapina, J. Bogdanovič-Golubeva
27 d. 12 val. – „LINKSMOJI EINŠTEINO LABORATORIJA“. Rež. – S. Pikturnaitė
27 d. 18.30 – PREMJERA! L. Agulianskio „ŽVIRBLIO LIZDAS“. Rež. – V. Serovas

Teatras „Lėlė“

Didžioji salė
19 d. 12 val. – PREMJERA! „TIKTAKTIKA“ (pagal M. Macourekro pasakas). Rež. ir insc. aut. – M. Žukauskas
24 d. 10 val. – A.A. Jonyno „CIRKAS YRA CIRKAS“. Rež. ir dail. – V. Mazūras
25 d. 10 val. – E.T.A. Hoffmano „SPRAGTUKAS“. Scenarijus aut., rež. ir dail. – V. Mazūras
26 d. 12 val. – J. Mačiukevičiaus „BITĖ MAJA“ (V. Bonzelso knygos „Bitė Maja ir jos nuotykiiai“ motyvais). Rež. ir dail. – V. Mazūras
26 d. 18 val. – D. Čepauskaitės ir V. Mazūro „JURATĖ IR KASTAUTAS“. Rež. – V. Mazūras
27 d. 12 val. – „EGLĖ ŽALČIŲ KARALIENĖ“. Rež. ir dail. – V. Mazūras

Mažoji salė 19 d. 14 val. – „KIŠKIŲ SUKILIMAS“ (pagal K. Binkio poemą). Scenarijaus aut., rež. ir dail. – R. Driežis

Menų spaustuvė

18, 19 d. 19 val. ***Juodojoje salėje*** – A. Orlovos koncertas
19 d. 12val. ***Kišeninėje salėje*** – „GAIDELIS PINIGAUTOJAS“. Rež. – Š. Datenis (jaunųjų scenos menininkų programa „Atvira erdvė“)
23 d. 19 val. ***Juodojoje salėje*** – grupės „Without Letters“ koncertas
24 d. 19 val. ***Juodojoje salėje*** – C. Grauzinio „DRAŠI ŠALIS (LIETUVOS DIENA)“. Rež. – C. Grauzinis (teatras „cezario grupė“)
24 d. 18.30 ***Kišeninėje salėje*** – „ATVIRAS RATAS“. Rež. – A. Giniotis (teatro laboratorija „Atviras ratas“)
25 d. 18.30 ***Kišeninėje salėje*** – K. Binkio „SPARNUOTASIS MATAS“. Rež. – A. Giniotis (teatro laboratorija „Atviras ratas“)
25 d. 19 val. ***Stiklinėje salėje*** – J. Paškevičiaus „RIBOS“. Rež. – T. Montrimas (jaunųjų scenos menininkų programa „Atvira erdvė“)
25 d. 19 val. ***Juodojoje salėje*** – „BUDĖJIMAI“. Choreogr. – V. Jankauskas (V. Jankausko šokio teatras)

KAUNAS

Kauno dramos teatras

18 d. 18 val. ***Didžiojoje scenoje*** – A. Škėmos „BALTA DROBULĖ“. Rež. – J. Jurašas
22, 23 d. 19 val. ***Ilgajoje salėje*** – A. Čechovo „PALATA“. Insc. aut. ir rež. – R. Kazlas
25, 26 d. 18 val. ***Didžiojoje scenoje*** – PREMIJERA! A. Arcimos, L. Udrienė, „KARTU“ (pagal S. Žadano romaną „Depeche Mode“). Rež. A. Arcima

Kauno muzikinis teatras

18 d. 17 val. – Ch. Gounod „FAUSTAS“. Dir. – J. Geniušas
19 d. 12, 16 val. – B. Pavlovskio „SNIEGUOLĖ IR SEPTYNI NYKŠTUKAI“ (E. Špokaitės baletu mokykla)
21, 23 d. 18 val. – F. Wildhorno „GRAFAS MONTEKRISTAS“ (pagal A. Dumas romaną). Dir. – J. Janulevičius
24 d. 18 val. – J. Strausso „NAKTIS VENECIUJE“. Dir. – J. Geniušas
25 d. 18 val. – J. Strausso „SIKŠNOSPARNIS“. Dir. – J. Geniušas

Kauno kamerinis teatras

18 d. 18 val. – L. Andrejevo „JUDAS ISKARIJOTAS“. Rež. – S. Rubinovas
23 d. 18 val. – F. Rabelais „GARGANTIUA IR PANTAGRIUELIS“. Rež. – S. Rubinovas
24 d. 18 val. – F. Zelerio „TIESA“. Rež. – S. Rubinovas
25, 27 d. 18 val. – PREMIJERA! G. Boccaccio „DEKAMERONAS“. Rež. – A. Rubinovas

Kauno mažasis teatras

18 d. 19 val. – A. Slapovskio „NUO RAUDONOS ŽIURKĖS IKI ŽALIOS ŽVAIGŽDĖS“. Rež. – D. Rabašauskas
23 d. 19 val. – M. Valiuko „SEPTYNIOLIKA“. Rež. – E. Prakuļiauskaitė-Milininė

Kauno lėlių teatras

21 d. 12 val. – „NYKŠTUKAS NOSIS“ (pagal W. Haufo pasaką). Rež. – A. Stankevičius

KLAIPĖDA

Klaipėdos valstybinis dramos teatras

25 d. 18 val. ***Žvejų rūmuose*** – PREMIJERA! P. Zelenkos „PAPRASTOS BEPROTYBĖS ISTORIJOS“. Rež. – D. Rabašauskas

Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras

24 d. 18.30 ***Kolonų salėje*** – „Ispaniškas koncertas“

ŠIAULIAI

Šiaulių dramos teatras

24 d. 18 val. – H. Ibseno „NORA“.

Rež. – S. Račkys

25 d. 18 val. – A. Rappo „INERTIŠKOS DUJOS“. Rež. – T. Jašinskas

PANEVĖŽYS

Juozo Miltinio dramos teatras

18 d. 18 val. – M. Zalytės „MARGARITA“. Rež. – A. Kėleris
19 d. 17 val. – Molière'o „TARTIUFAS“. Rež. – D. Kazlauskas
24 d. 18 val. – G. Grekovo „HANANA, KELKIS IR EIK“. Rež. – R. Augustinas A.

Koncertai

Lietuvos nacionalinė filharmonija

22 d. 16 val. ***Vilniuje, Lietuvos katalikų moterų sąjungos vaikų ir jaunimo paramos centro vaikų globos namuose*** (M. Balinskio g. 6), – Čiurlionio kvartetas, D. Michelevičiūtė (aktorė). Programoje lietuvių ir užsienio kompozitorių muzika, skaitomos P. Norvilos, D. Kajoko, W. Szymborskos cilies
24 d. 19 val. ***Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje***, – Yundi (fortepijonas). Progra­moje F. Chopino, R. Schumanno, L. van Beethoveno kūriniai
24 d. 15 val. ***Rumbonių Švč. Trejybės bažnyčioje***, 24 d. 18 val. ***Alytaus kultūros ir komunikacijos centre***, 27 d. 13 val. ***Zarasų Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčioje***, 27 d. 16 val. ***Zarasų socialinės globos namuose*** – Valstybinis Vilniaus kvartetas. Solistas L. Mikalaukas (bosas). Programoje J. Naujalis, S. Šimkaus, J. Tallat Kelpšos, K. Vasiliauskaitės, V. Barkausko, M.K. Čiurlionio, J. Gruodžio, A. Raudonkio, G. Kuprevičiaus ir kt. kūriniai
25 d. 18 val. ***Šiaulių Šv. apaštalių Petro ir Pauliaus katedroje***, 27 d. 10.30 val.

Pakruojo Šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje, 27 d. 16 val. ***Panevėžio dailės galerijoje*** – ansamblis „Musica humana“ ir solistai (meno vad. ir dir. – A. Vizgirda). Šiaulių valstybinis kamerinis choras „Polifonija“ (choro vad. – T. Ambrozaitis). Programoje J.S. Bacho, C.Ph.E. Bacho, A. Vivaldi, D. Buxtehude’s, R. Schumanno kūriniai
26 d. 19 val. ***Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje***, 27 d. 17 val. ***Kauno valstybinėje filharmonijoje*** – Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Solistė M. Kanagawa (smuikas). Dir. – M. Pitrėnas. Programoje R. Schumanno, M. Brucho, J. Sibelijaus kūriniai

27 d. 12 val. ***Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje***, – teatralizuota muzikinė pasaka visai šeimai „Juodoji višta, arba požemio gyventojai“ (pagal A. Pogorelskio knygą). J. Gedmintaitė (sopranas), V. Zabrodaitė (fleita), V. Vitaitė (fortepijonas), A. Žvirblytė (fortepijonas). Kauno valstybinio lėlių teatro aktoriai: L. Strazdauskienė, M. Ancevičius. Režisierė ir aktorė – A. Sunklodaitė
27 d. 16 val. ***Taikomosios dailės muziejuje*** – ansamblis „Vilniaus arsenalas“: L. Šulskutė (fleita), R. Romoslauskas (altas), S. Okruško (fortepijonas). Programoje M. Glinkos, T. Makačino, C. Reinecke’s, A. Kučinsko, F. Poulenco kūriniai
27 d. 12 val. ***Ukmergės Švč. Trejybės bažnyčioje*** – Čiurlionio kvartetas, V. Rumšas (aktorius). Programoje J. Pachelbelio, J. Haydno, L. van Beethoveno, M.K. Čiurlionio, G. Kuprevičiaus, J. Naujallo kūriniai

27 d. 16 val. ***Trakų pilies Didžiojoje menėje*** – G. Savkovas (akordeonas), T. Leiburas (elektroninis fortepijonas), M. Leiburas (mušamieji), E. Mikšys (kontrabosas). Programoje L. Pollacko, Z. Confrey, A.C. Jobimo, P. Frosini, C. Gardelio, E. Nazaretho ir kt. kūriniai

Lietuvos muzikų rėmimo fondas

Muzikos festivalis „Sugrįžimai“

18 d. 11 val. ***V. Kasiulio dailės muziejuje*** – diskusija-apskritas stalas „Lietuvos muzikai

užsienyje – atkurtos Nepriklausomos Lietuvos kultūros ambasadoriai“

22 d. 18 val. ***Taikomosios dailės muziejuje*** – R. Mikiškaitė (saksofonas, Lietuva, Olandija) Th. Vermeulenas (fortepijonas, Olandija)
23 d. 14 val. ***Generolo J. Žemaičio Lietuvos karo akademijoje*** – R. Mikiškaitė (saksofo­nas, Lietuva, Olandija), Th. Vermeulenas (fortepijonas, Olandija), V. Talerko (sopra­nas), M. Laukaitytė (fortepijonas)
23 d. 18 val. ***Vilniaus paveikslų galerijoje*** – R. Ginkutė (smuikas, Lietuva, Vokietija), A. Vizbaras (fortepijonas)
26 d. 17 val. ***Šiaulių „Aušros“ muziejaus Chaimo Frenkelio viloje***, 28 d. 18 val. ***Vilniaus rotušėje*** – A. Lunskis (baritonas, Lietuva, Vokietija), A. Vizbaras (fortepijonas), kamerinis ansamblis „Ars vivo“ (vad. – S. Vaičiulionis)

VILNIUS

Kongresų rūmai

18 d. 19 val. – Da Sol Kim (fortepijonas). Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras (vad. – G. Rinkevičius). Dir. – N. Alkesejevas. Programoje P. Čaikovskio, D. Šostakovičiaus kūriniai

Kotrynos bažnyčia

21 d. 18 val. – koncertas „Atgimusi muzika“. Atlikėjai Vilniaus mieste savivaldybės choras „Jauna muzika“, Šv. Kristoforo kamerinis orkestras. Solistai I. Gaidamavičiūtė (sopra­nas), V. Gerasimovas (sopraninas), N. Petro­čenko (mecosopranas), A. Bartkus (tenoras), N. Masevičius (baritonas). Dir. – LV. Lopas. Programoje J.D. Zelenkos ir A. Hovanesso kūriniai
25 d. 18 val. – koncertas „Visos dainos Mamai“. Dalyvauja Vilniaus chorinio daina­vimo mokyklos „Liepaitės“ pirmosios, antrosios ir trečiosios klasės bei jaunučių chorai

KAUNAS

M.K. Čiurlionio dailės galerija

23 d. 18 val. – koncertas „Eliziejaus lau­kais...“. Dalyvauja V. Kazilytė (fleita) ir K. Ivanauskaitė-Jucienė (fortepijonas). Programoje M. Marais, C. Francko, O. Mes­siaeno ir kt. kūriniai

Vakarai

VILNIUS

Rašytojų klubas

23 d. 17.30 – poezijos ir muzikos vakaras „Trys +1“: poetas, vertėjas G. Jefremovas ir džiazo trio „Spies Boys“ (Maskva): I. Koleso­vas (klavišiniai), N. Nebogatovas (mušamie­ji), V. Kozlovas (bosinė gitara)

Nacionalinė dailės galerija

23 d. 18 val. – paskaitų ir pokalbių ciklas „Kas nėra fotografija?“. Diskusija „Vaizdų srautas ir *online* mąstymas“. Daly­vauja I. Pavlovskaitė, K. Sabolius, N. Arlaus­kaitė, V. Michelkevičius. Moderuoja P. Petraitis

Lietuvos nacionalinis muziejaus

26 d. 12 val. ***Jono Basanavičiaus gimtinėje (Gimtinės g. 17, Ožkabaliai, Bartninkų sen., Vilkaviškio r.)*** – Lietuvos tautinio atgimimo ažuolyno 25–ųjų metinių paminėjimo šventė

KAUNAS

Maironio lietuvių literatūros muziejus

24 d. 16 val. – literatūrinė popietė – J. Buitkaus premijos įteikimas. Dalyvauja rašytoja, premijos steigėja I.J. Janonė, D. Kazragytė, literatūrologės E. Baliutytė, A. Lapinskienė, filosofas A. Konickis, rašytojai V. Baltuškevičius, V. Girdzijauskas, P. Palilionis. Renginio vedėja – A. Rusekaitė

Bibliografinės žinios

MENAS

Kristijonas Donelaitis, 1714–1780 : grafika, skulptūra, tapyba, medaliai : [meno projektų, skirtų poeto 300-osioms gimimo metinėms paminėti, kūrinių katalogas] / [sudarytojai Jurga Armanavičiūtė, Nijolė Šaltenytė, Regina Šimulyrienė ... [et al.]] : [vertimas į anglų kalbą: Diana Barnard, Lietuvos Respublikos Seimo Tarptautinių ryšių departamento vertimų skyrius]. – Vilnius : Lietuvos dailininkų sąjunga, [2013] (Vilnius : Petro ofsetas). – 207, [1] p. : iliustr., faks., portr. – Gretut. tekstas liet., angl. – Tiražas [500] egz. – ISBN 978-609-95312-3-6 [jr.]

Protestantizmo paveldas Lietuvoje : kelionių vadovas / Rolandas Vytautas Lingys. – Vilnius : Lietuvos edukologijos universiteto leidykla, 2013 (Šiauliai : Titnagas). – 229, [1] p. : iliustr., žml. – Tiražas 200 egz. – ISBN 978-9955-20-907-2 [jr.]

Vileišių rūmų ansamblis Vilniuje / sudarytojas Gytis Vaškelis : [tekstų autoriai Mindaugas Kvietkauskas, Nijolė Lukšionytė, Gytis Vaškelis] ; [fotografai Arūnas Baltėnas, Rokas Gelažius, Justė Kuodytė ... [et al.]]. – Vilnius : Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2014 (Vilnius : Petro ofsetas). – 236, [3] p. : iliustr., faks., portr., žml. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 978-609-425-097-2 [jr.]

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Aš myliu, juokiuos ir džiaugiuos : lyrika, satyra, humoras / Povilas Lapeikis : [dailininkė Aušra Čapskytė]. – Vilnius : Gairės, 2014 ([Vilnius] : Baltijos kopija). – 127, [1] p. : iliustr., faks., nat. – Tiražas 200 egz. – ISBN 978-9955-759-74-4 [jr.] : [18 Lt]

Bespalvis Cukuru Tadzakis ir jo klajonių metai : romanas / Haruki Murakami : iš japonų kalbos vertė Jurgita Polionskaitė. – Vilnius : „Baltų lankų“ leidyba, [2014] (Kaunas : Spindulio sp.). – 311, [1] p. – ([Šiuolaikinė proza], ISSN 2029-2570). – Virš. antr. ir aut. nenurodyti. – Tiražas 3500 egz. – ISBN 978-9955-23-754-9 [jr.]

Bitės laikas: [rašytojos G. Petkevičaitės-Bitės] privataus ir viešo gyvenimo modeliai : [straipsnių rinkinys] / [sudarytoja Ramunė Bleizgienė]. – Vilnius : Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2013 (Vilnius : Petro ofsetas). – 223, [1] p. – Santr. angl. – Tiražas [400] egz. – ISBN 978-609-425-111-5

Dainiai be tautos : Lietuvos rusų rašytojų strategijos (po)sovietmečiu / Taisija Laukkonėn. – Vilnius : Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2013 (Vilnius : Petro ofsetas). – 313, [2] p. – (Ars critica : AC, ISSN 2029-1833). – Santr. angl., rus. – Tiražas [500] egz. – ISBN 978-609-425-115-3

Laiškai : rinktinė / Antanas Vaičiulaitis : [parengė Ilona Čiužauskaitė, Ernesta Juknytė, Neringa Klišenė] : [Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas]. – Vilnius : Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2013 (Vilnius : Petro ofsetas). – 958, [1] p., [6] iliustr. lap. – Tiražas [500] egz. – ISBN 978-609-425-116-0 [jr.]

Laiškai : [romanas] / Rūta Mataitytė. – Vilnius : Lietuvos edukologijos universiteto leidykla, 2013 (Vilnius : LEU l-klā). – 102, [2] p. : iliustr. – Tiražas [200] egz. – ISBN 978-9955-20-899-0 [jr.]

Literatūros suvokimo menas : hermeneutikos tradicija : monografija / Aušra Jurgutienė. – Vilnius : Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2013 (Vilnius : Petro ofsetas). – 460, [3] p. – Santr. angl. – Tiražas [700] egz. – ISBN 978-609-425-107-8 [jr.]

Metai : [poema] / Kristijonas Donelaitis : sudarytojas Gytis Vaškelis : [įvado autorius Darius Kuolys] ; [„Metus“ skaito Rolandas Kazlas]. – Vilnius : Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2013 (Vilnius : Petro ofsetas). – 219, [1] p. + 1 garso diskas (MP3 CD). – (Gyvoji poezija, ISSN 2335-7053). – Virš. antr. nenurodyta. – Tiražas [1000] egz. (papild.). – ISBN 978-609-425-093-4 [jr.]

Nekasdieniški nutikimai : [apsakymai] / Jonas Vitas Augustaitis. – Marijampolė : TeleSATpresa, 2012- .

D. 2. – 2014 (Marijampolė : „TeleSATpresa“ sp.). – 111, [1] p. – Tiražas 100 egz. – ISBN 978-609-8079-10-4. – ISBN 978-609-8079-03-6X (klaidingas)

Nuo objekto link subjekto: kūnas lietuvių moterų kūryboje / Daiva Litvinskaitė. – Vilnius : Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2013 (Vilnius : Petro ofsetas). – 238, [1] p. – (Ars critica : AC, ISSN 2029-1833). – Santr. angl. – Tiražas [700] egz. – ISBN 978-609-425-108-5

Penkta metų laikas : [eilėraščiai] / Rita Volteraitienė : [nuotraukos autorės]. – Marijampolė : TeleSATpresa, 2014 (Marijampolė : „TeleSATpresa“ sp.). – 91, [1] p. : iliustr. – Tiražas 200 egz. – ISBN 978-609-8079-11-1

Raštai / Ignas Šeinius : [Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas]. – Vilnius : Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2001- . – Virš. tik aut. parašo faks. – ISBN 9986-513-93-6 [jr.]

T. 10, Dramos / [parengė ir redagavo Laima Arnatkevičiūtė]. – 2013 (Vilnius : Petro ofsetas). – 497, [1] p. – Tiražas [500] egz. – ISBN 978-609-425-121-4

Raštai / Motiejus Valančius : [parengė Vytautas Vanagas]. – Vilnius : Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2001- . – ISBN 9955-475-04-8 [jr.]

T. 6, Žemaičių vyskupystė / [tekstai transponuoti į bendrinę kalbą Birutės Vanagienės] ; [komentarai Vytauto Merkio]. – 2013 (Vilnius : Petro ofsetas). – 688, [1] p. – Tiražas [500] egz. – ISBN 978-609-425-110-8

Stebuklo horizontai : Šiluva ir jos legenda lietuvių literatūroje : monografija / Vigmantas Butkus. – Vilnius : Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2014 (Vilnius : Petro ofsetas). – 229, [1] p., [6] iliustr. lap. – Santr. angl. – Tiražas [700] egz. – ISBN 978-609-425-118-4

Ugnibalsis niekas : [poezijos rinktinė] / Sigitas Geda ; knygos sudarytojas Rimantas Kmita. – Vilnius : Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2013 (Vilnius : Petro ofsetas). – 331, [1] p. + 1 garso diskas (CD). – (Gyvoji poezija). – Virš. antr. nenurodyta. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 978-609-425-112-2 [jr.]

Žaliosis akvariumas : pasakojimai / Avrom Sutzkever : iš jidiš k. vertė Mindaugas Kvietkauskas. – Vilnius : Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2013 (Vilnius : Petro ofsetas). – 198, [2] p. – Tiražas [700] egz. – ISBN 978-609-425-114-6 [jr.]

 PARENGĖ ALDONA BARODICAITĖ. REDAGAVO GRAŽINA KUBILIENĖ. LIETUVOS NAC. M. MAŽYVDO B-KA. BIBLIOGRAFIJOS IR KNYGOTYROS CENTRAS

Savaitės filmai

Dalaso klubas ****

Iš Kanados kilusio režisieriaus Jeano-Marco Vallée filmas sugrąžina į 9-ojo dešimtmečio Teksasą. Čia gyvena rodeo gerbėjai ir homofobai. Toks, regis, ir pagrindinis filmo herojus Ronas – elektrikas, mėgstantis seksą, narkotikus, alkoholį ir, žinoma, rodeo. Netikėtai atsidūręs ligoninėje jis sužino, kad serga AIDS. Gydytojai praneša, kad Ronui liko gyventi mėnuo. Šis pradeda ieškoti galimybių išgyventi ir sužino, kad galintys jam padėti vaistai JAV dar nepatvirtinti. Ronas vyksta į Meksiką ir greitai supranta, kad nelegali prekyba iš ten atsivežtais vaistais padės ne tik jam, bet ir kitiems nelaimės draugams. Ronas keičiasi žiūrovo akyse – jo verslo partneriu tampa transvestitas Rajonas. Jie abu kovoja už išlikimą. Pagrindinius vaidmenis filme sukūrė Matthew McConaughey ir Jaredas Leto šiemet pelnytai apdovanoti „Oskarais“, nes būtent jų dėka kai kurie filmo epizodai pasiekė tikros tragedijos aukštumas. Deja, to nepasakys apie režisierių, kuris pernelyg dažnai klimpsta į pigų sentimentalumą. Nors herojai turėjo realius prototipus, filmas sukurtas pagal išbandytus Holivudo receptus (JAV, 2013). (Vilnius)

Divergentė **

Veiksmas nukelia į ateities Žemę. Ant Čikagos griuvėsių iškilusioje metro polijoje kuriama tobula visuomenė, todėl visi 16 metų sulaukę paaugliai turi pasirinkti vieną iš penkių frakcijų ir likti joje visą gyvenimą. Kiekviena frakcija atspindi charakterio savybes: nuoširdumą, atsakymą, draugiškumą, erudiciją ir drąsą. Jei paauglys turi daugiau nei vieną bruožą, jis pavadinamas netinkamu ir eliminuojamas. Filmo herojė Beatris taip pat netinkama, bet jai pavyks pabėgti ir rasti kelią į požemius. Čia gyvenantys žmonės nusprendė pasipriešinti žiauriam sistemai. Pagrindinius vaidmenis Neilo Burgerio filme sukūrė Shailene Woodley, Theo Jamesas, Kate Winslet, Zoe Kravitz (JAV, 2014). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Ji ****

Veiksmas nukels į netolimą ateitį, kurioje gyvena ką tik išsiskyręs rašytojas Teodoras (Joaquin Phoenix). Jis jaučiasi vienišas ir netrukus įsimyli į naujai įsigytą kompiuterių sistemą. „Samanta“ yra kompiuteris, bet kalba Scarlett Johansson balsu. Būtent ši kompiuterinė mergina Teodorui atrodo tobula. Tačiau naujasis Spike'o Jonze'o, išgarsėjusio filmu „Būti Džonu Malkovičiumi“, kūrinys – ne apie naujas technologijas. Režisieriui jos tik pretekstas prabilti apie meilę, intymumą, žmones, kurie būdami šiame pasaulyje ir konkrečioje erdvėje iš tikrųjų gyvena kitur. Taip pat vaidina Amy Adams, Rooney Mara, Olivia Wilde (JAV, 2013). (Vilnius, Kaunas)

Kapitonas Amerika: Žiemos karys ***

Kino komikso apie keršytojų būrio nario superdidvyrio Stivo Rodžerso, praminto Kapitonu Amerika, nuotykius tęsinys. Superdidvyris įsikuria Vašingtone, bet ramybės jam nebus, netrukus Kapitonas Amerika turės ir vėl gelbėti pasaulį. Kad demaskuotų piktadarių sąmokslą, jam net teks sujungti pastangas su Juodąja našle. Režisierių Anthony ir Joe Russo filme vaidina Chrisas Evansas, Samuelis L. Jacksonas, Scarlett Johansson, Sebastianas Stanas, Robertas Redfordas (JAV, 2014). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Nimfomanė. 1 dalis ****

Vienišius Zeligmanas randa gatvėje primuštą, vos gyvą moterį. Parsivedęs namo, jis klausosi Džo pasakojimo apie jos gyvenimą, tėvus, erotinius nuotykius. Didysis provokatorius Larsas von Trieras filme sugrįžo prie pasutintais metais jį ypač jaudinančių temų – mirties, lyties, kaltės, depresijos. Tarp Džo (Charlotte Gainsbourg) ir jos pasakojimo besiklausančio Zeligmano (Stellan Skarsgård) iš esmės vyksta filosofinė diskusija. Tačiau von Trieras niekad nenori būti monotoniškas, todėl filmo stilius pasižymi kontrastais – lyrikos ir atviro grotesko, tragizmo ir net burleskiškai rodomo sekso. Nors Lietuvoje filmą buvo siekta uždrausti, esą jis pornografinis, režisierius nesiekia sužadinti žiūrovų geismus. Greičiau atvirksičiai, bet kad tai suprastų, žiūrovams prireiks ne tik humoro jausmo, bet ir intelekto pastangų (Danija, Vokietija, Prancūzija, Belgija, D. Britanija, 2013). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Nojaus laivas ***

Jei pramiegojote tikybos pamokas ar neskaitėte Biblijos, naujame Darreno Aronofsky („Juodoji gulbė“, „Imtynininkas“) filme sužinosite viską apie Nojaus numatytą didįjį tvaną. Išsigandęs savo vizijų Nojus (Russell Crowe) pradeda statyti laivą, kuriame tilptų visos gyvūnų rūšys. Vis dėlto tai iš nuotykių filmų gerai pažįstamas personažas – jo raumenys lyg arbūzai, jis gali iškart susigrumti su trimis užpuolikais, o laisvu nuo didelių darbų laiku šnipinėti kaimyninę gyvenvietę, kad įsitikintų: artėjantis tvanas išgelbės žmoniją nuo blogio. Tačiau nors Holivude niekas neišleis 130 milijonų dolerių, kad būtų iškreiptos tikėjimo dogmos, filmą režisierius kūrė pagal savo komiksą, kuriame sujungė ne tik Biblijos epą, apokritus, bet ir *fantasy* elementus. Todėl daug dėmesio filme skirta herojaus šeimai – žmonai (Jennifer Connelly), sūnams (Logan Lerman, Douglas Booth), įdukrai (Emma Watson) (JAV, 2014). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

***** – šedevras, **** – pasižūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, * – jei turite daug laiko, * – nickalas

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

18, 19, 21–24 d. – Nojaus laivas (3D, JAV) – 11, 14, 17.30, 20.45; 20 d. – 14, 17.30, 20.45
18, 19, 21–24 d. – Nojaus laivas (JAV) – 12.15, 15.15, 18.45, 21.40; 20 d. – 15.15, 18.45, 21.40
18, 19, 21–24 d. – Greitasis „Maskva–Rusija“ (Rusija) – 11.40, 13.45, 16, 18.30, 21 val.; 20 d. – 13.45, 16, 18.30, 21 val.
18, 19, 21–24 d. – Nimfomanė. 2 dalis (Danija, Vokietija, Prancūzija, Belgija, D. Britanija) – 12.30, 15.30, 18.15, 21.15; 20 d. – 15.30, 18.15, 21.15
24 d. – Kita moteris (JAV) – 19.30
24 d. – Nepaprastas žmogus voras 2 (3D, JAV) – 19 val.
18, 19, 21–24 d. – Rio 2 (JAV) – 11.30, 13.45, 16.15, 18.15, 20.45; 20 d. – 13.45, 16.15, 18.15, 20.45; 18, 19, 21–24 d. – Rio 2 (JAV) – 12, 14.45, 17, 19.30, 21.50; 20 d. – 14.45, 17, 19.30, 21.50
18, 19, 21–24 d. – Trys dienos nužudyti (JAV, Prancūzija) – 12.30, 15.30, 18.30, 21.15; 20 d. – 15.30, 18.30, 21.15
18–24 d. – Viešbutis „Grand Budapest“ (JAV, Vokietija) – 13.30, 15.50, 18.10, 20.30
18–23 d. – Divergentė (JAV) – 13.15, 19 val.; 24 d. – 13.15
18–24 d. – Redirected / už Lietuvą! (rež. E. Vėlyvis) – 15, 21 val.; 24 d. – 15 val.
18, 19, 21–24 d. – Kapitonas Amerika: Žiemos karys (JAV) – 11.50, 18–23 d. – Kapitonas Amerika: Žiemos karys (3D, JAV) – 18 val.
18–24 d. – Ji (JAV) – 18.50, 21.40
18, 19, 21–24 d. – Ponas Žirnis ir Šermanas (JAV) – 11.10, 14 val.; 20 d. – 14 val.
18–24 d. – Nimfomanė. 2 dalis (Danija, Vokietija, Prancūzija, Belgija, D. Britanija) – 16.15, 21.50
18–24 d. – Rio 2 (3D JAV) – 16.30
18, 19, 21–24 d. – Rio 2 (JAV) – 11 val.
18, 19, 21–24 d. – Tarzanas (JAV) – 11.20

Forum Cinemas Akropolis

18–21 d. – Nojaus laivas (3D, JAV) – 12.15, 15.15, 18, 21.30; 22–24 d. – 18, 21.30
18–21 d. – Nojaus laivas (JAV) – 10.45, 17, 20 val.; 22–24 d. – 11.30, 14.45
18, 19, 21–23 d. – Greitasis „Maskva–Rusija“ (Rusija) – 10.30, 12.45, 15, 17.15, 18.30, 19.40, 21 val.; 20 d. – 12.45, 15, 17.15, 18.30; 24 d. – 10.30, 12.45, 15, 17.15, 19.40, 21 val.
18–21 d. – Nimfomanė. 2 dalis (Danija, Vokietija, Prancūzija, Belgija, D. Britanija) – 14.45, 17.45, 20.45; 22–24 d. – 14, 17.45, 20.45
24 d. – Nepaprastas žmogus voras 2 (3D, JAV) – 19 val.
18, 19, 21 d. – Rio 2 (3D, JAV) – 11, 13.30, 16, 18.15; 20 d. – 13.30, 16, 18.15; 22–24 d. – 13.30, 16, 18.15; 18, 19, 21 d. – Rio 2 (JAV) – 10.15, 12, 13, 14.30, 15.30, 16.50, 19.10; 20 d. – 12, 13, 14.30, 15.30, 16.50, 19.10; 22–24 d. – 10.15, 13, 14.30, 15.30, 16.50, 19.10
18, 19, 21–24 d. – Trys dienos nužudyti (JAV, Prancūzija) – 11.15, 13.50, 19.25, 21.50; 20 d. – 13.50, 19.25, 21.50
18–21 d. – Kapitonas Amerika: Žiemos karys (JAV) – 11.45, 16.30; 22–24 d. – 16.30
18–24 d. – Ji (JAV) – 21.40
Nimfomanė. 1 dalis (Danija, Vokietija, Prancūzija, Belgija, D. Britanija) – 21.30
18–21 d. – Ištroškę greičio (JAV) – 20.40

„Skalvijos“ kino centras

18 d. – Dalaso klubas (JAV) – 16.40; 22 d. – 18.50; 24 d. – 16.40
18 d. – Laisvės tango (Prancūzija, Belgija, Liuksemburgas) – 19 val.; 19 d. – 21 val.;

„Nojaus laivas“

21 d. – 18.50; 22 d. – 16.50; 23 d. – 19.10
18 d. – Nimfomanė. 2 dalis (Danija, Vokietija, Prancūzija, Belgija, D. Britanija) – 21 val.; 21 d. – 20.50; 23 d. – 21.10; 24 d. – 19 val.
22 d. – Nimfomanė. 1 dalis (Danija, Vokietija, Prancūzija, Belgija, D. Britanija) – 21.10
18 d. – Ji (JAV) – 16.20; 21 d. – 14.30; 23 d. – 16.50
19 d. – Ernestas ir Selestina: meškučio ir pelytės nuotykių (Prancūzija) – 14.40

Pasaka

18 d. – Viešbutis „Grand Budapest“ (JAV, Vokietija) – 17 val.; 19 d. – 16.15; 20 d. – 18.30; 21 d. – 16 val.; 22 d. – 22 val.; 24 d. – 15.15
18 d. – Nojaus laivas (JAV) – 19 val.; 19 d. – 18.15; 20 d. – 20.30; 21 d. – 18 val.; 22 d. – 19.15; 23 d. – 18.45; 24 d. – 19 val.
18 d. – Nimfomanė. 1 dalis (Danija, Vokietija, Prancūzija, Belgija, D. Britanija) – 17.30; 19 d. – 19.45
18 d. – Nimfomanė. 2 dalis (Danija, Vokietija, Prancūzija, Belgija, D. Britanija) – 19.45, 21.45; 19 d. – 22 val.; 21 d. – 20.45; 22 d. – 19 val.; 23 d. – 21.45; 24 d. – 22 val.
18 d. – Ji (JAV) – 22.15; 19 d. – 21 val.; 20 d. – 21 val.; 21 d. – 18.15, 21 val.; 22, 23 d. – 21.30; 24 d. – 15 val. (senjorų arbatėlė), 21.45
18 d. – Yves Saint Laurent (Prancūzija) – 18 val.; 19 d. – 16.30, 18.30, 20.30; 20 d. – 19.30; 21 d. – 19 val.; 22, 23 d. – 18, 20 val.; 24 d. – 20 val.
18 d. – Laisvės tango (Prancūzija, Belgija, Liuksemburgas) – 20 val.; 19 d. – 17.45; 20 d. – 19 val.; 21 d. – 16.15; 22 d. – 17 val.; 23, 24 d. – 17.30
19, 21 d. – Rio 2 (JAV) – 14 val.
19, 21 d. – Didžioji skruzdėlyčių karalystė (Prancūzija) – 14.15
19 d. – Blogi mentai (Prancūzija, JAV) – 16 val.; 22 d. – 17.30; 23 d. – 17 val.; 24 d. – 17.15
19 d. – Aš tuoj grįšiu (Prancūzija) – 14.30; 21 d. – 16.30; 24 d. – 15.30
21 d. – Ernestas ir Selestina: meškučio ir pelytės nuotykių (Prancūzija) – 14.30
23 d. – Semme (rež. E. Samsonas) – 19.30; 24 d. – 18.30

Ozo kino salė

18 d. – Greičiau nei triušiai (Rusija) – 16.20
18 d. – Samsara (JAV) – 18 val.; 19 d. – Ekskursantė (rež. A. Juzėnas) – 15 val.; 22, 24 d. – 18 val.; 19 d. – Trispalvis (rež. V. V. Landsbergis) – 17 val.; 22, 24 d. – Donelaitis. XVIII a. Mažosios Lietuvos tautinis kostiumas (rež. R. Abukevičius) – 16.30; 23 d. – Nesamasis laikas (rež. M. Vildžiūnas) – 16.30; 23 d. – Vardas tamsoje (rež. A. Marcinkevičiūtė) – 18 val.

KAUNAS

Forum Cinemas

18, 19 d. – Nojaus laivas (3D, JAV) – 13.45,

18, 21.15, 23.45; 20–24 d. – 13.45, 18, 21.15
18, 19, 21–23 d. – Nojaus laivas (JAV) – 10.50, 15.15, 17.10; 20 d. – 15.15, 17.10; 24 d. – 10.50, 15.15
18, 19 d. – Greitasis „Maskva–Rusija“ (Rusija) – 18.15, 20.30, 21.40, 23.15; 20–24 d. – 18.15, 20.30, 21.40
18, 19 d. – Nimfomanė. 2 dalis (Danija, Vokietija, Prancūzija, Belgija, D. Britanija) – 15, 17.45, 20.45, 23.30; 20–24 d. – 15, 17.45, 20.45
23 d. – Kita moteris (JAV) – 19.30
24 d. – Nepaprastas žmogus voras 2 (3D, JAV) – 19 val.
18–24 d. – Rio 2 (3D, JAV) – 13, 16.45, 19.10
18, 19, 21–23 d. – Rio 2 (JAV) – 10.40, 11.15, 11.45, 14, 15.30, 21.50; 20 d. – 14, 15.30, 21.50
18, 19 d. – Trys dienos nužudyti (JAV, Prancūzija) – 11, 13.30, 19, 21.30, 23.55; 20 d. – 13.30, 19, 21.30; 21–24 d. – 11, 13.30, 19, 21.30
18–23 d. – Kapitonas Amerika: Žiemos karys (3D, JAV) – 14.15, 20.15; 24 d. – 14.15
18–24 d. – Ji (JAV) – 16 val.
18, 19 d. – Redirected / už Lietuvą! (rež. E. Vėlyvis) – 22.45
18, 19, 21–23 d. – Divergentė (JAV) – 12, 16.20; 20 d. – 16.20; 18, 19, 21–23 d. – Tarzanas (JAV) – 10.15
18, 19, 21–23 d. – Ponas Žirnis ir Šermanas (JAV) – 12.30; 18–22, 24 d. – Nimfomanė. 1 dalis (Danija, Vokietija, Prancūzija, Belgija, D. Britanija) – 19.20

KLAIPĖDA

Forum Cinemas

18, 19, 21–24 d. – Nojaus laivas (JAV) – 10.30, 15.45, 21.40; 20 d. – 15.45, 21.40
18–23 d. – Nojaus laivas (3D, JAV) – 18.50, 20.45; 24 d. – 18.50, 21.15
18, 19, 21–24 d. – Greitasis „Maskva–Rusija“ (Rusija) – 11.15, 14.30, 16.05, 19.30, 21, 21.55; 20 d. – 14.30, 16.05, 19.30, 21, 21.55
18–23 d. – Nimfomanė. 2 dalis (Danija, Vokietija, Prancūzija, Belgija, D. Britanija) – 16.40, 21.50
23 d. – Kita moteris (JAV) – 19 val.
24 d. – Nepaprastas žmogus voras 2 (3D, JAV) – 19 val.
18, 19, 21–24 d. – Rio 2 (dubliuota lietuviškai) – 10.45, 13.45, 16.30, 18, 21.30; 20 d. – 13.45, 16.30, 18, 21.30; 18, 19, 21–24 d. – Rio 2 (3D dubliuota lietuviškai) – 10.15, 12.45, 15.30, 19.15; 20 d. – 12.45, 15.30, 19.15
18–23 d. – Trys dienos nužudyti (JAV, Prancūzija) – 13.30, 18.15; 24 d. – 13.30
18–24 d. – Kapitonas Amerika: Žiemos karys (JAV) – 13.05; Kapitonas Amerika: Žiemos karys (3D, JAV) – 16.15
18, 19, 21–24 d. – Divergentė (JAV) – 11.30
18, 19, 21–24 d. – Tarzanas (JAV) – 11 val.
18–24 d. – Ponas Žirnis ir Šermanas (JAV) – 13.20; 18–22, 24 d. – Nimfomanė. 1 dalis (Danija, Vokietija, Prancūzija, Belgija, D. Britanija) – 18.45

Redaktorė – Monika Krikštopaitė
Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė
Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras, šokis – Milda Brukštutė
Muzika – Laimutė Ligeikaitė | Stilius – Rita Markulienė
Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaitė

© „7 meno dienos“. Kultūros savaitraštis. Išeina penktadieniais.
Leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. Leidėjas VšĮ „7 meno dienos“, Maironio g. 6, 01124 Vilnius. Tel.: 2613039, 2611926.
El. paštas 7md@takas.lt. ISSN 1392-6462. 3 sp. l. Tiražas 900 egz.
Spausdino UAB „Ukmergės spaustuvė“, Vasario 16-osios g. 31, Ukmergė
Remia LR Kultūros rėmimo fondas, Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas

